

Nr 176.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län; given Stockholms slott den 14 februari 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Förslag

till

förordning angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län.

§ 1.

Område, som vid avvitring inom Västerbottens eller Norrbottens län blivit utlagt till allmänningsskog, skall bibehållas oförminskat.

§ 2.

För varje allmänningsskog skall utfärdas särskilt reglemente.

Förslag till sådant reglemente uppgöres av vederbörande länsstyrelse efter delägarnas hörande samt underställes Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse.

§ 3.

Delägarnas beslutanderätt i alla frågor rörande allmänningsskogen skall, där icke i reglementet är annorlunda stadgat, utövas av en av dem utsedd allmänningsstyrelse. Närmare föreskrifter angående denna styrelse, dess verksamhet m. m. meddelas i reglementet.

§ 4.

Allmänningsskog skall behandlas enligt hushållningsplan, som, där icke särskilda förhållanden annat påkalla, skall upprättas enligt samma grunder som för kronopark.

Förslag till sådan hushållningsplan uppgöres efter förordnande av domänstyrelsen och tillkommer det samma styrelse att, sedan förslaget granskats av vederbörande överjägmästare, med nödiga befunna ändringar och tillägg fastställa detsamma till ledning och efterrättelse vid skogens skötsel.

Närmare föreskrifter rörande hushållningsplanen och dess tillämpning meddelas av domänstyrelsen.

Till dess dylik hushållningsplan upprättats och fastställt, skall för allmänningskogs skötsel och vård gälla vad som föreskrivits uti det rörande detta ämne för varje allmänningskog utfärdade kungl. brev eller ock annorlunda stadgats.

§ 5.

Allmänningskog står under skogsstatens uppsikt och kontroll och skall, där ej särskild förvaltare för densamma anställts i den ordning § 8 stadgar, jämväl stå under skogsstatens vård och förvaltning, därvid utsyningsförslag uppgöres i samråd med allmänningstyrelsen och omhänderhavda medel redovisas till vederbörande länsstyrelse.

§ 6.

All avverkning å allmänningskog skall ske efter utsynning. Därvid skola träd, som vid roten hålla 15 centimeter eller mera i genomskärning, särskilt stämplas.

För utsynning och stämpling av virke å allmänningskog, som står under skogsstatens vård och förvaltning, skall till statsverket gäldas gottgörelse enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.

§ 7.

Beträffande allmänningskog, som står under skogsstatens vård och förvaltning, äga allmäningsdelägarna med vederbörande skogstjänsteman överenskomma om utövändet av förvaltningsverksamhet beträffande skogen utöver den, som åligger honom på grund av hans tjänst. För den befattning skogstjänsteman på grund härav kan komma att taga med allmänningskogens skötsel, skall av allmänningens medel till statsverket gäldas ersättning med belopp, som fastställas av Kungl. Maj:t på förslag av domänstyrelsen.

§ 8.

Besluta delägare att för skötsel och vård av allmänningskog, för vilken reglemente och hushållningsplan blivit fastställda, anställa särskild förvaltare, ingive allmänningstyrelsen till vederbörande länsstyrelse förslag till de avlöningsförmåner, som för viss bestämd tid skola utgå till tjänstens innehavare. Finner länsstyrelsen förslaget härutinnan lämpligt, fastställer länsstyrelsen detsamma.

För tjänstens erhållande ingivna ansökningar jämte förslag till dess besättande för den tid, avlöningsförmåner fastställt, skola av allmän-

ningsdelägarna överlämnas till länsstyrelsen, som förordnar om tjänstens uppehållande.

Behörig till erhållande av dylikt förordnande är endast den, vilken fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom jägmästare.

Föreana sig delägarna därom, må samme person kunna utses till förvaltare för två eller flera allmänningsskogar inom samma län.

Om länsstyrelses beslut i fråga om anställande för allmänningskog av särskild förvaltare skall domänstyrelsen underrättas.

§ 9.

För allmänningskog anställd särskild förvaltare är, på sätt i vederbörande reglemente närmare bestämmes, redovisningsskyldig inför länsstyrelsen och allmänningstyrelsen.

Sådan allmänningsförvaltare åligger att årligen till vederbörande överjägmästare avgiva dels å tid, som bestämmes i reglementet, berättelse över allmänningens förvaltning under det sistförflutna året, dels ock, på sätt och tid, som för jägmästare är bestämt, i samråd med allmänningsstyrelsen uppgjort utsyningsförslag, som skall prövas och fastställas av domänstyrelsen.

§ 10.

Därest allmänningsdelägare icke skulle på ett tillfredsställande sätt handhava av dem med biträde av särskilt antagen förvaltare utövad vård och förvaltning av allmänningsskog, äger Kungl. Maj:t på anmälan av vederbörande länsstyrelse eller domänstyrelsen förordna, att skogen skall övergå till skogsstatens vård och förvaltning. Därefter må icke allmänningsdelägarna utan tillstånd av Kungl. Maj:t ånyo övertaga sådan vård och förvaltning.

§ 11.

Bevakare å allmänning antages, då densamma står under skogsstatens vård och förvaltning, av domänstyrelsen efter förslag av vederbörande jägmästare och överjägmästare. Står allmänningskog under delägarnas vård och förvaltning, tillkommer det vederbörande länsstyrelse att på förslag av allmänningsförvaltaren efter överjägmästarens hörande antaga bevakare å allmänningen. Alla kostnader för bevakning bestridas städse av allmänningens medel.

§ 12.

Försäljning av i fastställd hushållningsplan bestämd avverkning skall, sedan försäljningsvillkoren blivit efter förslag av allmänningstyrelsen fastställda av vederbörande länsstyrelse, ske å offentlig auktion inför länsstyrelsen, som i närvaro av överjägmästaren och ombud för allmänningsdelägarna prövar avgivna anbud.

I avseende å försäljning från allmänningskog av virke m. m. under hand äga dock jägmästare ävensom, där i reglementet ej annorlunda bestämmes, allmänningsförvaltare enahanda befogenhet, som för jägmästare är medgivet beträffande kronopark.

Under vilka förutsättningar och villkor annan försäljning eller ock upplåtelse av nyttjanderätt eller rätt till jakt eller fiske må äga rum från allmänningskog, bestämmes i reglementet. Intill dess så skett, skola stadgandena härutinnan i för skogen utfärdat kungl. brev vinna tillämpning eller, där sådana stadganden icke finnas meddelade, vederbörande länsstyrelse därom besluta.

§ 13.

Det åligger allmänningstyrelse att årligen i samråd med vederbörande jägmästare eller allmänningsförvaltare efter delägarnas hörande uppgöra och till länsstyrelsen för prövning och fastställelse före den 1 november insända förslag till utgiftsstat för allmänningskog för nästkommande år.

§ 14.

Avkastningen från allmänningskog skall förvaltas enligt grunder, som angivas i reglementet.

Av skogens avkastning skola i första hand gäldas kostnader för skogsindelning och hushållningsplan jämte de årliga utgifterna för förvaltning och bevakning, för underhåll av den för allmänningskogen särskilt anställda personalens boställen samt för skogsodling och andra skogsvårdsarbeten ävensom för avverkning och övriga av hushållningsplanen eller särskilda föreskrifter föranledda kostnader, däruti inbegripna statsverket för visst fall tillkommande utsyningsavgifter.

Angående användningen av vad därefter må av avkastningen återstå bestämmes i reglementet.

Genom denna förordning upphävas de i kungl. brev och reglementen angående allmänningsskogar i Norrbottens län eller eljest meddelade bestämmelser, som strida mot vad i denna förordning föreskrives.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1920.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson anförde:

I det betänkande, som den 16 mars 1912 avgavs av den norr-
ländska skogsvårdskommittén, framlades bland annat förslag till lag
angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län. Detta
författningsförslag har ännu icke varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning.
När dåvarande departementschefen den 12 februari 1915 anmälde vissa
andra i betänkandet innefattade förslag, särskilt förslaget till lag angående
utsyning å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns lapp-
marker, uttalade han, att förslaget angående allmänningsskogarna
syntes för det dåvarande lämpligen böra lämnas å sido. Den
på grundvalen av nyssberörda lagförslag av Kungl. Maj:t och riksdagen
beslutade, den 18 juni 1915 utfärdade förordningen angående utsyning
å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med

flera områden utesluter också i sin 1 § allmänningskogarna från sitt tillämplighetsområde.

Domänstyrelsen har nu i skrivelse den 27 augusti 1918 meddelat, att styrelsen på en framställning från länsstyrelsen i Västerbottens län om yttrande angående utarbetat förslag till reglemente för den vid avvittringen ovan odlingsgränsen i Sorsele socken bildade allmanningen funnit sig nödsakad svara, att då lagbestämmelser angående hushållningen med och skötseln av dessa allmänningsskogar saknades, såge styrelsen sig icke för närvarande i stånd att avgiva det begärda utlåtandet. Då det emellertid finge anses vara av vikt, att delägarna i de allmänningsskogar, som avsattes vid den pågående, snart slutförda avvittringen i övre delen av Västerbottens lappmark, snarast möjligt bereddes tillfälle att få disponera dessa skogar, ville domänstyrelsen anmäla ärendet för Kungl. Maj:t. Styrelsen har därvid hänvisat på norrländska skogsvårdskommitténs omförmälda förslag, vilket enligt sin ordalydelse vore avsett att gälla område, som vid avvittring inom Västerbottens eller Norrbottens län blivit eller därefter bleve utlagt till allmanning, och alltså jämväl nyssnämnda allmänningsskogar.

I detta sammanhang må erinras, att frågan om dessa allmänningsskogar under senare tid i visst avseende varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. I en vid 1915 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 7, yrkade herr Lindhagen, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida, i vad mån och på vad sätt en revision erfordrades av, bland annat, författningarna rörande genom kronans försorg tillkomna allmänningsskogar i syfte, att avkastningen skulle efter rättvisa grunder komma ortsbefolkningen i sin helhet till godo samt beslutanderätten i allmanningens angelägenheter demokratiseras. Jordbruksutskottet erinrade med anledning härav i sitt utlåtande nr 42 om norrländska skogsvårdskommitténs förenämnda lagförslag och om däröver avgivna utlåtanden. Utskottet förklarade sig dela motionärens uppfattning om det otillfredsställande i den nu bestämda och i lagförslaget bibehållna ordning, som möjliggjorde för en eller ett fåtal större röstägande att diktera vederbörande stämmas beslut mot den mening, som omfattades av ett kanske långt övervägande flertal mindre röstberättigade delägare. I domänstyrelsens utlåtande över förslaget hade emellertid viss begränsning av rösträtten ifrågasatts, och detta hade även varit fallet i vissa utlåtanden över ett sagda förslag närstående, av samma kommitté framlagt lagförslag angående sockenallmanningar och besparingsskogar i Kopparbergs och Gävleborgs län.

Utskottet fann sig, i den ordning frågan då förelåg, icke böra i detalj fatta ställning till lagförslaget men ansåg sig dock kunna uttala den uppfattningen, att en effektiv begränsning av rösträtten i fråga om dessa allmänningar borde äga rum i riktning mot större överensstämmelse med de rösträttsgrunder, som eljest gälla å kommunalstämma, samt uttryckte den förhoppningen, att Kungl. Maj:t vid den slutliga prövningen av kommitténs förslag i denna del skulle skänka de sålunda uttalade synpunkterna det beaktande, dem vederborde. Vad därefter anginge avkomsten från ifrågavarande skogar erinrade utskottet om de i detta avseende i vederbörande reglementen intagna bestämmelserna och fann det i de flesta fall vara tillfredsställande sörjt för, att sagda avkastning komme alla eller åtminstone en stor del av kommunens inbyggare till godo. Utskottet fann på grund härav motionärens framställning icke böra föranleda något riksdagens uttalande. Riksdagen avslog i enlighet härmed motionen.

Vid 1919 års lagtima riksdag upprepade samme motionär sitt yrkande i nyssnämnda motion. Jordbruksutskottet refererade i sitt utlåtande nr 25 utskottets utlåtande i ämnet år 1915 samt fann motionärens förslag böra behandlas i sammanhang med det förslag, vartill förenämnda, av norrländska skogsvårdskommittén framlagda på Kungl. Maj:ts prövning ännu beroende lagförslag kunde giva anledning. Då emellertid en snar lösning av föreliggande fråga vore av synnerlig betydelse för stora delar av vårt land, ville utskottet uttala sin förhoppning, att det förslag, vartill berörda utredning kunde giva anledning, måtte bliva snarast möjligt förelagt riksdagen. I enlighet med utskottets hemställan fann riksdagen motionen ej föranleda någon riksdagens åtgärd.

I fråga om jordägarnas i dessa trakter av riket rätt över skogen torde först böra erinras om bestämmelserna i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å sådana skattehemman, som uppkomme av nybyggen, vilka därefter från kronan upplätes, eller av sådana äldre nybyggen, för vilka föreskrivna byggnads- och odlings-skyldigheter icke blivit behörigen fullgjorda. Å dylika skattehemman skulle skattemannen ej äga annan rätt över hemmanets skog än att han därifrån finge dels utan utsyning till husbehov hämta nödigt virke och bränsle och dels, efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänstemän, fritt taga eller försälja vad därutöver kunde, med bevarande för framtiden av skogens bestånd, årligen avverkas. Dessa bestämmelser äro grundläggande för all vid avvitrning skedd skogstilldelning inom

Historik m. m.

nu ifrågavarande delar av landet och alltså även för allmänningarna, beträffande vilka emellertid dessutom i vissa fall särskilda regler givits.

Allmänningsskogarnas uppkomst.

Angående uppkomsten av allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län torde i huvudsaklig anslutning till kommitténs betänkande få erinras om följande:

I sammanhang med bestämmande genom kungl. brev den 17 mars 1876 av den ytvidd, som vid då pågående avvitrting uti Pajala socken av Norrbottens län skulle tilldelas därvarande hemman, föreskrefs att, på sätt jordägarna önskat, en fjärdedel av skogsanslaget skulle avsättas till en eller flera för socknen samfällda allmänningar att förvaltas enligt grunder, som Kungl. Maj:t ville bestämma. Sedan vid avvitrtingen Pajala socken delats i tre församlingar, nämligen Pajala moderförsamling samt Muonionalusta och Tärendö kapellförsamlingar, fördelades den till allmänningar avsatta mark uti sex skiften, av vilka fyra äro belägna inom Pajala moderförsamling och ett inom vardera kapellförsamlingen.

Genom kungl. brev den 9 november 1877 till lantmäteristyrelsen förordnades, i anledning av uppkommen fråga om bildande av allmänningar uti de flesta lappmarkssocknarna i Norrbottens län samt Stensele socken i Västerbottens län, att, »efter det inom varje av lappmarkssocknarna av nämnda två län ägomätning för avvitrting försiggått, samt undersökning i anledning av det i berörda hänseende framställda förslag av vederbörande lantmätare företagits och delägarna vid sammanträde lämnats tillfälle att ånyo sig yttra inom de socknar, där icke sådant finnes obehörligt till följd av delägarnas redan uttalade önskan om avsättande av skogsmark för gemensamt behov, Våra befallningshavande skola äga att, i enahanda ordning som beträffande övriga nödiga förberedelser för avvitrting, meddela föreskrift i fråga, huruvida en fjärdedel eller, där vederbörande delägares beslut därtill giva anledning, större andel av socknens skogsanslag bör avsättas till en eller flera allmänningar, att förvaltas efter de grunder, som Vi uppå underdånig framställning av Våra vederbörande befallningshavande komme att i nåder bestämma».

Redan samma dag, som detta kungl. brev utfärdades, förklarade Kungl. Maj:t i anledning av beslut, som Arvidsjauras socknemän på avvitrtingssammanträde fattat om avsättande utav en fjärdedel av hemmanens skogsanslag till allmänning, att detta beslut skulle bringas till verkställighet.

Liknande beslut fattades av Gällivare socknemän och godkändes av Kungl. Maj:t den 22 juni 1883. Även Jokkmokks, Arjeplogs, Jukkasjärvi och Enontekis (numera Karesuando) socknemän förklarade vid under

avvittringens förtgång uti dessa socknar hållna sammanträden, att de ville för bildande av allmänningar avsätta en fjärdedel utav de skogsanslag, som skulle tilldelas byar, hemman och nybyggen, och genom kungl. brev, som utfärdades, vad Jokkmokks och Arjeplogs socknar angår, den 5 april 1889, beträffande Jukkasjärvi socken den 18 augusti 1893 samt i fråga om Enontekis (Karesuando) socken den 19 oktober 1894, föreskrevs, att dessa beslut skulle bringas till verkställighet.

Vad Karesuando allmänning angår, har riksdagen år 1903 på Kungl. Maj:ts framställning medgivit, att densamma finge utbytas mot visst område av Muonio kronopark i Muonionalusta församling, och har det inom Karesuando socken till allmänning avsatta området i sammanhang härmed överlämnats till kronan och förvaltas såsom kronopark.

Alla de socknar, uti vilka enligt nu omnämnda beslut allmänningar bildats, äro belägna uti Norrbottens län. Beträffande Västerbottens län hade under pågående avvittring av de *ovan odlingsgränsen* belägna delarna av detta län hemmansägarna i Stensele socken med Tärna kapellförsamling samt inom Sorsele socken beslutat, att av det blivande skogsanslaget skulle till allmänningar avsättas inom Stensele socken och Tärna kapellförsamling hälften samt inom Sorsele socken en tredjedel, vilka beslut godkändes av Kungl. Maj:t den 1 mars 1901.

Genom kungl. brev den 7 mars 1902 förordnades emellertid, att avvittringen inom Sorsele socken skulle tillsvidare upphöra och att avvittringsarbetet inom Stensele och Tärna socknar ej skulle fortgå längre, än till dess ägotaxering ägt rum samt därtill hörande kartor och handlingar upprättats. Härigenom blev verkställigheten av besluten om bildande av allmänningar uti de sist angivna socknarna tillsvidare uppskjuten.

I proposition nr 88 den 17 mars 1905 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bland annat, att vid avvittringen inom de områden av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka vederbörande länsstyrelse ännu icke meddelat avvittringsutslag, skulle iakttagas, att av skogsanslaget skulle omedelbart tilldelas de särskilda hemmanen och nybyggena endast vad som efter noggrann, av avvittringslantmätaren med biträde av skogstjänsteman för varje särskilt fall förrättad undersökning ansåges erforderligt för nödigt husbehov, med hänsyn jämväl till förefintliga odlingslägenheter, men att återstoden av skogsanslagen skulle avsättas till allmänning, att för delägarnas gemensamma nytta förvaltas i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Beträffande dessa grunder anfördes i statsrådsprotokollet vid propositionen, att det borde bero på Kungl. Maj:t att vid fastställandet av

reglementen för allmänningsarna söka tillse, att allmännings avkastning vunnne sådan användning, att ändamålet med avvittringen och med allmänningsens avsättande bleve så mycket som möjligt tillgodosett.

Enligt skrivelsen nr 124 den 10 maj 1905 förklarade sig riksdagen i denna fråga vara av samma uppfattning som Kungl. Maj:t. Riksdagen ansåg sig emellertid böra framhålla vikten av att de grunder, som komme att bestämmas för allmänningsarnas förvaltning, bleve sådana, att de lämnade största möjliga trygghet för att allmänningsarna komme att lända till varaktigt stöd för den jordbrukande befolkningen och att hemman, som hade del däri, ej finge sådan fördel därav, att de bleve föremål för spekulation. I sådant hänseende hade riksdagen, på samma gång riksdagen behjärtat vad länsstyrelsen i Norrbottens län i avgivet utlåtande yttrat angående faran av att utan nödiga inskränkningar medgiva delägarna i allmänning rätt att av inkomsterna därifrån erhålla gottgörelse för sina kommunala utskylder, funnit sig synnerligen tilltalad av vad kammarkollegium och domäustyrelsen i gemensamt utlåtande i ärendet yttrat angående lämpligheten av att låta allmänningsfondens avkastning utgå såsom bidrag till för delägare i allmänhet nödiga och gagneliga kommunala ändamål, såsom läkarvård, fattigvård, folkundervisning, jordbrukets förbättring genom utdikning eller annorledes samt för anläggning eller förbättring av utfartsvägar, ävensom att i mån av tillgång av allmänningsfondens inkomster avsätta medel till en fond för delägarers understöd vid inträffande missväxtår, företrädesvis genom beredande av arbetsförtjänst vid inom kommunen anordnade allmännyttiga arbeten. Vidare framhöll riksdagen, att då den återstående skogstillgången inom Enontekis (Karesuando) socken syntes icke i något fall överstiga ett knappt husbehov, de föreslagna bestämmelserna icke borde tillämpas på denna socken. Med denna inskränkning bifölls propositionen. — Kungörelse, innefattande de av riksdagen godkända bestämmelserna, utfärdades den 20 april 1906 (nr 36 s. 1).

Sedan ytterligare utredning ägt rum, förelade Kungl. Maj:t 1909 års riksdag i propositionen nr 110 vissa av 1905 års beslut föranledda förslag beträffande avvittringen. Riksdagen biföll i huvudsak dessa förslag och därefter hava uti kungörelsen den 5 juni 1909 (nr 54), innefattande ytterligare föreskrifter angående avvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, bestämmelser lämnats, genom vilka frågan om allmänningars bildande uti de då ännu oavvittrade delarna av dessa län fått sin slutliga lösning. Enligt 11 § i denna kungörelse skall, sedan det utrönts, huru mycken skogsmark bör utläggas till husbehovsskog åt samtliga hemman och nybyggen inom avvittringslaget,

förslag angående avsättande av den övriga delen av skogsanslaget till allmänning utarbetas och utnärkas å karta. Vid efteravvittring inom område, där allmänning avsatts vid förutgången allmän avvittring, skall, där så lämpligen kan ske, dels för de vid efteravvittringen utbrutna nybyggena avsättning äga rum till sådan allmänning efter samma grunder, efter vilka densamma bildats, samt dels särskilda, för nämnda nybyggen eller vissa av dem gemensamma allmänningar bildas av den återstående del av skogsanslaget, som icke utlägges till husbehovsskog. Enligt §§ 3 och 4 av den samma dag utfärdade lagen angående husbehovsskogar inom vissa områden kan å avvittringslagens allmänningsskog i vissa fall enskild delägare erhålla utsyning, om antingen erforderlig husbehovsskog saknas å den för detta ändamål avsatta delen av skogsanslaget eller stånds skogen å samma del vindfällas eller skadas av eld.

Jämlikt av vederbörande länsstyrelse meddelade avvittringsutslag hava sådana allmänningsskogar numera blivit avsatta dels inom Västerbottens län vid avvittringen i övre delarna av Sorsele, Stensele, Vilhelmina och Dorotea socknar samt i Tärna socken och dels inom Norrbottens län vid efteravvittring inom Gällivare, Jokkmokks och Arjeplogs socknar.

De för hela avvittringslagen gemensamma allmänningarna upptaga i Norrbottens län följande ytvidder:

Allmänningsskogarnas omfattning

Socken		Hektar
Pajala		48,781.91
Muonionalusta		4,141.20
Tärendö		14,456.98
Arvidsjaur		23,782.14
Gällivare:	vid allmän avvittring	63,015.51
	» efteravvittring	582.42
		63,597.93
Jokkmokks:	» allmän avvittring	67,952.75
	» efteravvittring	1,969.70
		68,922.45
Arjeplogs:	» allmän avvittring	21,015.35
	» efteravvittring	8,099.02
		29,114.37
Jukkasjärvi		45,581.74
Karesuando		6,994.50
	Summa	306,373.22

Dessutom hava vid efteravvittring blivit såsom särskilda allmänningar för nedan angivna antal nybyggen avsatta

inom Gällivare socken för	28	nybyggen	785.78	hektar
» Jokkmokks » »	45	»	849.82	»
» Arjeplogs » »	193	»	7,122.03	»

• Summa 8,757.63 hektar.

Arealen av allmanningarna i Västerbottens län uppgår till:

Socken	Hektar
Sorsele	29,061.45
Stensele med Tärna	49,252.17
Vilhelmina	47,345.73
Dorotea	4,645.70

Summa 130,305.05

I Norrbottens län äro de vid allmänna avvittningen avsatta allmanningarna fördelade i flera än ett skifte i följande socknar: i Pajala i 4, i Gällivare i 11, i Jukkasjärvi i 2, i Jokkmokks i 19, i Arjeplogs i 6 och i Arvidsjaurs i 6 skiften. I Västerbottens län torde likaledes den till allmanningar avsatta skogsmarken hava uppdelats i ett flertal, från varandra betydligt avlägsna skiften.

Allmänningsskogarnas förvaltning.

Genom särskilda kungl. brev hava de allmänna grunderna fastslagits för förvaltningen av ifrågavarande skogar i Norrbottens län. Dessa kungl. brev hava utfärdats för allmanningarna uti Pajala socken med tillhörande kapellförsamlingar den 21 april 1882, uti Arvidsjaurs socken den 12 september 1884, uti Gällivare socken den 24 maj 1895, uti Arjeplogs socken den 27 juni 1896, uti Jokkmokks socken den 14 augusti 1896, uti Jukkasjärvi socken den 12 juli 1900 och uti Karesuando socken den 5 oktober 1906.

För allmanningarna i Västerbottens län äro inga föreskrifter i detta hänseende givna och, såsom ovan nämnts, är det denna omständighet, som föranlett domänstyrelsens framställning i ämnet den 27 augusti 1918.

Uti nyssnämnda kungl. brev, med undantag av i brevet rörande Karesuando allmanning, stadgas angående allmanning och delägarskap i densamma, att allmanning är en samfällid egendom, i vilken envar jordägare i socknen har del i förhållande till sin skatt. Rörande Karesuando allmanning uttalas i det kungl. brev, genom vilket förut omnämnda utbyte av mark inom socknen mot del av Muonio kronopark stadfästes, att det angivna området upplättes åt Enontekis (Karesuando) kommun såsom kommunens samfällida egendom.

I förenämnda kungl. brev stadgas vidare, att nu ifrågavarande allmanningsskogar i Norrbottens län skola i allt vad skogshushållningen

vidkommer stå under skogsstatens vård och förvaltning. För närvarande förvaltas Gällivare och Jokkmokks socknars allmänningar av särskilt för ändamålet anställda allmänningsförvaltare med samma skogligen utbildning, som erfordras för anställning såsom jägmästare. Dessa allmänningsförvaltare äro förordnade av domänstyrelsen såsom assistenter på de revir, inom vilka allmänningsskogar finnas, och uppbära också avlöning av domänfonden för tiden 1 juni till 30 november. Styrelserna för dessa allmänningar anvisa också årligen avsevärda belopp till förvaltnings- och kulturåtgärder å allmänningarna. Allmänningarna inom Arjeplogs, Arvidsjaur, Jukkasjärvi och Pajala med Muonionalusta kapellförsamling socknar skötas av respektive jägmästare, vilka härför uppbära någon ersättning. Även för dessa allmänningar anvisas växlande belopp till förvaltningsåtgärder utöver kostnaden för bevakning och utsyning. Beträffande Tarendö sockens allmänning hava enligt domänstyrelsens uppgift delägarna ej kunnat förmås anvisa några medel utöver anslag till utsyning och tillfällig extra bevakning under de år, då de ordinarie avverkningarna uttagits från allmänningen. Då sådana uttag, efter utsyning genom vederbörande jägmästare, i regel skett vart tredje år, har skogsskötseln under mellantiderna praktiskt taget legat nere å denna allmänning. Följderna härav hava ock, enligt vad domänstyrelsen meddelat, framträtt vid inspektioner, men allmänningsstyrelsen hade, oaktat länsstyrelsen begärt dess utlåtande över vederbörande överjägmästares anmälan i ärendet, icke kunnat förmås anslå några som helst medel ens till de allra mest trängande skogsvårdsåtgärderna.

Avverkning å nu ifrågakvarande skogar skall ske efter utstämpling av vederbörande skogstjänsteman. Beträffande avverkningarnas omfattning äro i de särskilda kungl. breven intagna olika bestämmelser, avpassade efter skogarnas virkesförråd, dettas beskaffenhet och å de skilda trakterna rådande avsättningsförhållanden.

Sålunda har föreskrivits beträffande allmänningarna i Pajala, att avverkningen skulle omfatta frisk och skadad, till bjälkar och timmer duglig skog, som innehölle, vad den friska skogen anginge, elva decimaltum och beträffande den skadade tio decimaltum i genomskärning fem fot från roten. För Arvidsjaur allmänning äro motsvarande mått bestämda till respektive elva och nio decimaltum. I fråga om Gällivare, Arjeplogs, Jokkmocks och Jukkasjärvi allmänningar innehålla de kungl. breven grunddragen till en avverkningsplan, för vilken dock ej här torde vara erforderligt redogöra. För de särskilda allmänningarna äro skilda bestämmelser lämnade angående den minimidimension, som bör uttagas vid avverkningen. Sålunda föreskrives beträffande Gällivare allmänning,

att skadade träd skola i brösthöjdsdiameter hålla minst 25 centimeter, friska, men undertryckta träd minst 27 centimeter, frisk, icke undertryckt granskog minst 31 centimeter och dylik tallskog minst 33 centimeter. Sist angivna båda dimensioner gälla även för avverkning å Arjeplogs allmanning, men för skadad och för frisk, undertryckt skog är minimidimensionen här gemensam och satt till 24 centimeter vid brösthöjd. För Jokkmokks allmanning har sistnämnda, även där för skadad och frisk undertryckt skog gemensamma dimension höjts till 26 centimeter, men i övrigt äro bestämmelserna för frisk skog desamma som för Gällivare och Arjeplogs allmänningar. Beträffande slutligen Jukkasjärvi allmanning inskränker sig dimensionsbestämmelsen uti det rörande denna allmanning utfärdade brev till en föreskrift därom, att för frisk, »fullt utväxt» timmerskog minimidimensionen ej må understiga 31 centimeter vid brösthöjd.

De angivna breven innehålla vidare stadganden, huru vid försäljning av det utstämplade virket skall förfaras, huru lång avverkningstid må medgivas åt virkesköparen, att i flottleder för virkets utdrivning verkställda byggnader och dammar, till vilka virke avgiftsfritt utlämnats från allmanningen, skola efter avverkningen tillfalla denna o. s. v. Närmare bestämmelser angående tid för auktioners hållande och försäljningsvillkor meddelas av länsstyrelsen i samråd med tre av allmänningsdelägarna å kommunalstämma valda ombud och på enahanda sätt förfaras även med prövning av gjorda anbud. Uti brevet rörande Jukkasjärvi allmanning föreskrives dock, att länsstyrelsen skall angående försäljningsvillkoren höra allmänningsdelägarna, och rörande Jokkmokks allmanning saknas bestämmelse, att anbuden å utbudet virke skola prövas i samråd med ombud för delägarna. Beträffande annan virkesförsäljning än den, som sker i enlighet med de sålunda lämnade föreskrifterna, äro stadgandena även något olika, i det att, vad angår allmanningarna uti Pajala socken med kapellförsamlingarna och uti Arvidsjaurs socken, revirförvaltaren är berättigad att under hand försälja vindfällena och skadad skog av mindre dimensioner ävensom tjärvirke. För Gällivare allmanning åter innehålla motsvarande bestämmelser att, därest utom den ordinarie virkesförsäljningen någon trakt skulle visa sig i behov av avverkning, vad den skadade skogen vidkommer, eller om skog skadas av eld eller vindfällens, så skall, liksom även när fråga uppkommer om försäljning av tjärvirke, torrved eller björk till bränsle och dylikt, anmälan av vederbörande revirförvaltare göras hos länsstyrelsen, som i samråd med de tre av delägarna utsedda ombuden äger att pröva, på vilket sätt och under vilka villkor dylik försäljning må

ske. Beträffande Arjeplogs, Jokkmokks och Jukkasjärvi allmänningar gälla likartade föreskrifter som för Gällivare allmänning, endast med det undantag, att länsstyrelsen här beslutar uti hithörande frågor utan att behöva höra ombuden för delägarna.

Inom allmänningarna befintligt mulbete och höslåtter, som vid avvitringen ej tilldelats hemman eller nybygge, må, där det kan ske utan men för skogsvården, utarrenderas i den ordning, som finnes föreskriven för dylika å kronopark belägna lägenheter.

De medel, som inflyta genom virksförsäljning, utarrendering av ångar o. d., skola inlevereras till länsstyrelsen för att av denna myndighet göras fruktbärande och förvaltas. För allmänningarna uti Pajala socken med kapellförsamlingar stadgas i detta avseende, att de fonderade medlens avkastning skall användas i främsta rummet till gäldande av de å jordbruksfastigheterna vilande allmänna onera och därefter till andra för delägarna nyttiga ändamål, vilka närmare skulle angivas i det reglemente för förvaltningen av fonden, som länsstyrelsen uppå framställning av delägarna komme att fastställa. Sådant reglemente fastställdes den 13 augusti 1897.

I brevet rörande Arvidsjaur's allmänning föreskrives, att länsstyrelsen vid sin medelsförvaltning skall biträdas av en utav delägarna å kommunalstämma vald styrelse, bestående av två ledamöter med två suppleanter för dem, vilka alla böra vara bosatta i Luleå eller dess närhet. På delägarnas framställning skulle länsstyrelsen fastställa reglemente för fondens förvaltning, men skulle förslag till närmare föreskrifter rörande användandet av fondens inkomster, sedan delägarna däröver yttrat sig, underställas Kungl. Maj:ts prövning. För denna allmänning fastställdes reglemente den 14 maj 1897.

Beträffande övriga hithörande allmänningar hava reglementen utfärdats, för Gällivare den 21 augusti 1896, för Jokkmokks den 20 april 1897, för Arjeplogs den 14 maj samma år och för Jukkasjärvi den 16 augusti 1901. Däremot har ännu ej något reglemente utfärdats för Karesuando allmänning

Norrländska skogsvårdskommittén har angående dessa allmänningar anfört huvudsakligen följande:

*Norrländska
skogsvårds-
kommittén.*

»Såsom framgår av förestående redogörelse för innehållet uti de kungl. brev, som behandla nu ifrågakvarande skogar, gäller för dem i avseende på hushållningen med skogen den gemensamma bestämmelsen, att utstämpling av det till avverkning avsedda virket skall ske av vederbörande skogstjänsteman. Hushållningen å dessa betydande skogar kan emellertid ej bliva inskränkt endast till utstämplingen

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 144 häft. (Nr 176.)

av avverkningsbeloppet och dettas försäljning. Ökade avsättningsmöjligheter för virke av smärre dimensioner än dem, som omnämnas i ovan angivna nådiga brev. möjliggöra även en intensivare hushållning med därav följande ökat arbete, men även ökad avkastning. Redan nu har å många av de trakter, uti vilka dessa allmänningar äro belägna, virke av dimension, understigande dem uti vederbörande nådiga brev såsom minimigräns för avsättning av skadad undertryckt skog angivna, erhållit avsättningsvärde, framför allt på grund av möjligheten att uti nya industrier eller med utvecklade teknik i de redan arbetande skörda ekonomisk vinst på förädling av dessa smärre dimensioner. Härtill hava även i vissa fall bidragit ändrade grunder för betalande av de med virkets framflottning förenade kostnaderna. Arbetet med att på olika vägar höja virkesvärdet kan sägas oavbrutet fortgå och även uti dessa nordliga trakter icke utan framgång bedrivs. Det torde då vara nödvändigt för de skogsägare, vilka vilja skörda vinst av detta arbete, att inrätta sig efter de nya förhållandena. I samma mån, som skogsegendomen är av stor omfattning, blir vikten av denna anpassning efter de nya förhållandena mera påtagligt framträdande. Då, såsom fallet är med de nu behandlade skogarna, dessa äro samfällid egendom, uti vars förvaltning de enskilda delägarna icke kunna personligen ingripa, men vars rätta omvårdnad är av så stort allmänt intresse, att den anses böra genom av statsmakterna utfärdade föreskrifter regleras, blir det av synnerlig vikt att tillse, att de former för förvaltningens handhavande, som föreskrivas, väl fylla sitt dubbla ändamål att tillvarata både delägarnas och statens intressen. En första förutsättning härför torde vara, att skogarna underkastas en ordnad hushållning i enlighet med härför upprättad plan. Den grund, varpå en dylik hushållningsplan bygges, bör givetvis vara lagd i överensstämmelse med de fordringar, som staten anser sig böra uppställa för andra likartade skogar, och dess mål bör vara detsamma, som staten uti sin skogshushållning eftersträvar. Därför har det ock synts kommittén böra höra under jordbruksdepartementet¹ såväl att utfärda erforderliga föreskrifter som ock att tillse, att desamma alltfört fylla sitt ändamål. Samma myndighet bör det även tillkomma att övervaka verkställigheten av hushållningsplanernas föreskrifter i vad de röra utstämplingen av den bestämda årsavverkningen. Om ej därutinnan annorledes bestämmes, bör detta arbete vara överlämnat åt samma statens tjänstemän, vilka fullgöra motsvarande uppdrag å skogarna till de hemman, av vilka de nu omhandlade allmänningarna egentligen äro delar. På grund av skogarnas natur av samfälligheter kunna emellertid, såsom redan framhållits, delägarna själva, då det gäller de rena förvaltningsbestyren, icke ingripa uti och utföra de delar av administrationsarbetet, som å hemmansskogarna verkställas utav ägaren. I vissa avseenden kunna väl utav delägarna valda ombud övertaga dessa den enskilde ägarens funktioner, medan återigen uti andra så icke gärna kan ske. Till dessa senare höra framför allt handläggandet av alla skogliga arbeten eller desammas övervakande. Nödvändigheten av att å de ofta stora skogsområden, varom här är fråga, giva ett fullt planmässigt utförande åt dessa arbeten betingar ovillkorligen arbetsledningens koncentration på en hand. Och ehuru det såsom regel icke bör tillkomma skogsingenjörerna² att å de skogar, till vilka de hava sin verksamhet för-

¹ Kommittén hade föreslagit inrättandet inom jordbruksdepartementet av ett skogskontor för handläggning av ärenden angående enskilda skogar.

² Kommittén hade föreslagit, att tillsynen över enskilda skogar i Västerbottens och Norrbottens län, både i lappmarken och kustlandet, skulle utövas av en särskild kår av skogsingenjörer.

lagd, övertaga rena förvaltningsbestyr, om de än rörande dylika kunna lämna råd och anvisningar, så synes dock i detta fall ett undantag från denna regel kunna böra medgivas, och sådana arbeten för dessa skogars vidkommande åt dem överlämnas. Härför talar ej minst statens intresse av att dessa samfällighetsskogar komma i åtnjutande utav den bästa möjliga vård och sålunda bliva till möjligast största gagn för de avlägsna landsdelar, vilkas förnämsta ekonomiska stöd de utgöra, en sak som än ytterligare befordras, därest omkostnaderna för deras förvaltning kunna hållas vid en ej alltför hög siffra.

Genom det medgivande beträffande skogsingenjörernas tjänstgöring, som sålunda föreslås för dessa skogars vidkommande, bör det ej anses vara uttalat, att liknande utvidgning av dessa tjänstemäns uppdrag må kunna ifragakomma även för andra skogar. Detta skulle förrycka deras verksamhet och leda därhän, att enskilda skogsägare kunde på staten vältra över de mest primära konsekvenserna av sin äganderätt.

Emellertid torde det ej kunna undgås att, om den skogsingenjör, inom vilkens tjänstgöringsområde en allmänningsskog är belägen, skall hava till åliggande att fullgöra alla de förvaltnings- och andra dylika arbeten, som tarvas å skogen, han av sina övriga arbeten kan hindras att åt allmänningen ägna all den tid, som skogens omfattning eller möjlighet till ökad intensitet uti hushållningen kan komma att kräva. Ett sådant förhållande skulle dock å andra sidan även kunna anses utgöra ett bevis för att skogens förmåga att uppbära ökade förvaltningskostnader vuxit, och att det statens understöd, vilket rättigheten att för förvaltningen anlita skogsingenjören innebar, icke blott icke är behövt utan till och med kan genom den stagnation i arbetena, som blir en följd av skogsingenjörens bristande tid, verka hämmande på utvecklingen av skogshushållningen. För att råda bot för ett dylikt missförhållande vill kommittén föreslå, att allmäningsdelägare, som sådant önska, må kunna få en särskild skogsförvaltare anställd för skogens skötsel och vård. Då bland dennes uppdrag även skulle ingå att verkställa utsyning av årsavverkningarna från skogen, så torde från det allmännas synpunkt sett vissa villkor böra vara fästade vid en sådan rättighet att erhålla egen skogsförvaltare. Först och främst bör dennes tjänstutövning vara förbunden med ansvar, så att han vid fel eller försummelse må kunna från tjänsten för viss tid eller alltid skiljas. Detta torde kunna åstadkommas, om till efterrättelse för hans tjänstutövning gäller en av Konungen utfärdad instruktion. Förslag till en dylik bör alltså av allmäningsdelägarna för granskning ingivas, innan tillstånd att erhålla egen skogsförvaltare meddelas dem. Det måste vidare för staten vara av betydelse, att den tilltänkte skogsförvaltaren kommer att innehava sin tjänst under sådana villkor, att han bör kunna anses vara ekonomiskt självständig. För att Kungl. Maj:ts vilkens avgörande förslaget om anställande av egen skogsförvaltare bör vara underkastat, skall erhålla förvisning om att rimliga anspråk i detta avseende kunna anses vara tillgodosedda, böra delägarna vid sin ansökan om egen skogsförvaltare foga laga kraft vunnet beslut om de aflöningsförmåner under viss bestämd tid, som de vilja för ändamålet anvisa.

Sedan nu angivna förslag blivit av Kungl. Maj:ts godkända, må tjänsten såsom skogsförvaltare anslås till ansökan ledig, varefter ansökningshandlingarna jämte förslag till tjänstens besättande av allmäningsstyrelsen insändas till Kungl. Maj:ts, som bör äga att utnämna innehavare av befattningen. Härvid torde ej uteslutande s. k.

tjänstemeriter böra vara avgörande, utan jämväl sökandens lämplighet för den ifrågasvarande anställningen tagas i betraktande.

Kompetensfordringarna för sådan särskild skogsförvaltare böra enligt kommitténs förmenande vara desamma, som föreslagits gälla i fråga om behörighet att vinna anställning såsom skogsingenjör.

Otvivelaktigt kommer anställandet av egen skogsförvaltare att medföra större kostnader för allmänningens skötsel, än om skogsingenjör härför anlätades. Den ökade kostnaden torde dock bliva mera skenbar än verklig, ty den omständigheten, att en person får uteslutande ägna sig åt tillvaratagande av allmänningsdelägarnas intressen i vad de beröras av hushållningen med deras samfällda skog, skall givetvis resultera uti att detta sker på ett mera noggrant och ingående sätt, än då arbetet skall utföras av en person, vilkens tjänstebefattning ålägger honom utförande av en mångfald andra göromål. Såsom en följd av att allmänningsdelägarna avlöna egen skogsförvaltare bör utsyningsavgift till staten icke vidare utgå, ett förslag, vartill kommittén får återkomma i sammanhang med behandling av frågan om utsyningsavgifter i övrigt.

Kommittén vill hålla före, att utvecklingen skall visa sig gå i den riktning, att allmänningarnas ägare skola eftersträva att ernå den förmån, som anställandet av egen skogsförvaltare otvivelaktigt medför. En sådan utveckling vore även ett glädjande vittnesbörd om ägarnas ökade intresse för allmänningens skötsel. För att befordra en dylik utveckling och göra det möjligt även för ägare av mindre allmänningar, vilkas avkastning ej medgiver anställande av en egen skogsförvaltare, att dock bliva i möjligaste mån delaktiga av de antydda fördelarna, vill kommittén föreslå, att delägare må, där Kungl. Maj:t så prövar skäligt, förena sig om anställande av gemensam skogsförvaltare för två eller flera allmänningar.

Vare sig allmänningsskogs förvaltning handhaves av skogsingenjör eller särskild skogsförvaltare, bör det tillkomma vederbörande skogsinspektör¹ att övervaka, att densamma handhaves i enlighet med gällande hushållningsplan eller eljest utfärdade föreskrifter.

Handhavandet av medel, som inflyta på grund av virkesförsäljning från eller arrendeupplåtelse å nu ifrågasvarande allmänningsskogar, ombesörjes för närvarande av Konungens befallningshavande, och i vissa fall är, såsom av förestående redogörelse för de rörande allmänningarna utfärdade nådiga breven framgår, stadgat, att Konungens befallningshavande vid fullgörande av detta sitt uppdrag skall inhämta vissa av delägarna utsedda förtroendemäns mening. Ett bibehållande av Konungens befallningshavande vid detta bestyr synes stå i full överensstämmelse med de för andra likartade fall utfärdade stadganden.

Säkert är även, att Konungens befallningshavande, som torde äga en ingående kännedom om kommunernas olika behov och förhållanden, är den lämpligaste att ombesörja förvaltningen av ifrågasvarande medel.

I Konungens befallningshavandes uppdrag har även ingått att å auktion försälja det utstämplade virket. Att det är med en viss tvekan, som kommittén föreslår, att detta allt fortfarande skall bliva förhållandet, torde framgå av kommitténs yttrande och förslag i fråga om virkesförsäljning från kronans skogar. Vid ut-

¹ Kommittén hade föreslagit, att överinseendet över skogsingenjörernas verksamhet skulle utövas av särskilda skogsinspektörer i stället för av överjägmästare.

förande av detta uppdrag, vilket — — — — ligger utanför Konungens befallningshavandes egentliga uppgift, synes därför, förutom ombudens för delägarna mening, även skogsinspektörens böra inhämtas. Från domänstyrelsens affärsbyrå¹ torde denne kunna erhålla samma uppgifter rörande marknadspris o. s. v., som lämnas åt distriktsstyrelserna², och sålunda bliva i tillfälle att i sin tur lämna vederbörande förvaltare för allmänningarna ledning för virkets värdering samt att även underkasta denna värdering en sakkunnig granskning.

De närmare bestämmelserna angående förvaltning av medel, som inflyta genom försäljning av virke eller annorledes, såsom genom utarrendering av slätter och dylikt, meddelas nu av Kungl. Maj:t på förslag av Konungens befallningshavande och sedan delägarna däröver yttrat sig. Denna anordning torde vara lämplig och böra bibehållas.

Ovanstående allmänna huvudgrunder, på vilka skogarnas i fråga av staten reglerade vård och förvaltning enligt kommitténs mening böra uppbyggas, kunna sammanfattas uti följande punkter:

avverkningsbeloppets storlek bestämmas genom en av jordbruksdepartementets skogskontor såsom övervakare av skogshushållningen å dessa allmänningar fastställd hushållningsplan eller av samma myndighet i annan ordning givna föreskrifter;

utstämplingen av det sålunda bestämda avverkningsbeloppet sker genom en av Kungl. Maj:t antagen skogsförvaltare eller, där sådan icke finnes anställd, av vederbörande skogsingenjör; dessa arbeten övervakas av skogsinspektör;

under Konungens befallningshavandes överinseende handhaves förvaltningen i övrigt av allmänningen utav en allmänningsstyrelse; detaljerade bestämmelser angående förvaltningen innehållas uti reglemente, som fastställas av Kungl. Maj:t;

förvaltningen av de genom virkesförsäljning eller annorledes inflyttna medlen handhaves av Konungens befallningshavande i enlighet med närmare bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.»

I anslutning till ovan angivna grunder har kommittén uppgjort följande:

»Förslag

till

Lag angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län.

§ 1.

Område, som vid avvitrning inom Västerbottens eller Norrbottens län blivit eller hädanefter bliver till allmänning utlagt, skall bibehållas oförminskat.

Delägare i sådan allmänning äro, där ej för särskilt fall är annorlunda bestämt, jordägarna inom socknen eller avvitringslaget efter deras mantal.

¹ Kommittén hade föreslagit inrättande av en dylik byrå.

² Kommittén hade föreslagit inrättande av dylika styrelser för kronans skogar i stället för överjägmästare.

§ 2.

Ärligen å tid, som av Konungens befallningshavande utsättes, äga delägarna att efter omröstning enligt de grunder, som utav delägarskapet bestämmas, utse en allmänningstyrelse, som i alla frågor rörande allmänningen utövar delägarnas beslutanderätt, där icke i reglemente för allmänningen är annorlunda stadgat.

Förslag till sådant reglemente uppgöres av Konungens befallningshavande och fastställles av Konungen, sedan delägarna beretts tillfälle att yttra sig däröver.

§ 3.

Allmänningsskogarna skola behandlas enligt sådana efter skogstillståndet och rådande olika ortsförhållanden lämpade hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd samt högsta och möjligast jämna avkastning.

Sådan hushållningsplan upprättas i enlighet med de närmare föreskrifter, som av jordbruksdepartementets skogskontor utfärdas, och efter förordnande av detsamma.

Jordbruksdepartementets skogskontor tillkommer det även att, efter det förslaget till hushållningsplan å marken granskats av vederbörande skogsinspektör, med nödiga befunda ändringar och tillägg fastställa detsamma till ledning vid skogens skötsel.

Till dess dylik hushållningsplan upprättats och fastställts, skall för allmänningsskogs skötsel och vård gälla vad som föreskrivits uti det rörande detta ämne för varje allmänningsskog utfärdade nådiga brev eller ock annorlunda stadgats.

Det tillkommer jordbruksdepartementets skogskontor att meddela de närmare föreskrifter, vilka skola lända till efter rättelse vid skogens skötsel, utöver vad som i sådant avseende innehålles uti nådiga brev och fastställda hushållningsplaner.

§ 4.

All avverkning å allmänningsskog skall ske efter utsyning och utstämpling.

Där ej för allmänningsskog, i den ordning nedan stadgas, anställts särskild skogsförvaltare, skall utsyning och stämpling ombesörjas av vederbörande skogstatstjänsteman.

§ 5.

Önska delägare att för allmänningsskogs skötsel och vård anställa särskild skogsförvaltare, ingive till Konungen ej mindre förslag till instruktion att gälla för skogsförvaltarens tjänstutövning, än även uppgift å de löneförmåner, som för viss i förslaget utsatt tid skola till tjänstens innehavare utgå. Sedan förslagen prövats och godkänts, skola för tjänstens erhållande ingivna ansökningar jämte förslag om dess besättande för den tid, löneförmåner fastställts, överlämnas till Konungen, som om tjänstens uppehållande förordnar.

Behörig till erhållande av dylikt förordnande är endast skogligt bildad man, vilken bör hava fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom skogsingenjör.

Företräda sig delägarna därom, må samme person kunna utses till förvaltare för två eller flera skogar.

§ 6.

Utsyningsförslag, som skall vara grundat på fastställd hushållningsplan eller, om sådan ej finnes, rörande allmänningssskogen ifråga utfärdade nådiga brev, skall uppgöras av den, under vilkens förvaltning skogen står, efter samråd med allmänningstyrelsen samt fastställas av jordbruksdepartementets skogskontor.

Försäljning av i utsyningsförslaget ingående virke skall, sedan betalningsvillkoren blivit efter allmänningstyrelsens förslag fastställda av Konungens befallningshavande, ske å offentlig auktion. Prövning av de vid auktionen gjorda anbudnen verkställas av Konungens befallningshavande i närvaro av vederbörande skogsinspektör och ombud för delägarna.

Under vilka förutsättningar och villkor annan försäljning må äga rum från skog, varom nu är fråga, må i reglemente bestämmas; intill dess så skett, skola stadgandena härutinnan uti för skogen utfärdade nådiga brev vinna tillämpning.

§ 7.

Konungens befallningshavande tillkommer att pröva och fastställa av allmänningstyrelse i samråd med skogsförvaltaren uppgjort förslag till kommande års utgiftsstat.

Avkastningen från skog, varom nu är fråga, skall förvaltas av Konungens befallningshavande enligt grunder, som angivas uti reglemente, vilket, efter förslag av Konungens befallningshavande och sedan delägarna däröver yttrat sig, av Konungen fastställles.

Av denna avkastning skola i första hand gäldas de med skogens vård och förvaltning ävensom med upprättande och revision av hushållningsplan förenade kostnader.

Denna lag träder i kraft den —.»

Vid detta författningsförslag har kommittén fogat speciell motivering rörande bestämmelserna i de särskilda paragraferna.

I avgivna utlåtanden över betänkandet hava skilda meningar uttalats angående förslagen om inrättande av befattningar såsom skogsingenjörer och skogsinspektörer samt beträffande distriktsstyrelser ävensom av affärsbyrå i domänstyrelsen och ett skogskontor i jordbruksdepartementet. Jämväl beträffande de i första stycket av § 3 i kommitténs förslag innefattade principer för skogsskötseln hava skiljaktiga åsikter yppats. Då dessa frågor blivit behandlade redan i de tidigare framställningar till riksdagen, som föranletts av andra delar av kommitténs betänkande, torde nu kunna förbigås vad utlåtandena därom innehålla. Det må endast framhållas, att i dessa hänseenden icke nu torde böra beträffande ifrågavarande allmänningssskogar vidtagas någon ändring i sålunda för närvarande fastslagna grundsatser.

*Utlåtanden
öfver kommit-
téens förslag.*

I övrigt må ur utlåtandena anföras följande beträffande allmänningsskogarna:

Norrbottens läns landsting utsåg en särskild kommitté för avgivande av yttrande över betänkandet. Denna kommitté har icke haft något att erinra mot nu förevarande förslag.

Ej heller Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har haft något att anmärka mot förslaget.

En av delägarna i Pajala allmänning utsedd kommitté har förordat förslaget, att allmänningsdelägarna måtte kunna anställa särskild skogsförvaltare och bestämma hans avlöning. Men att skogsinspektör alltid skulle på marken granska upprättad hushållningsplan syntes obehövt, då väl endast skogligt bildad man kunde erhålla förordnande att upprätta dylik plan. Endast ifall allmänningsdelägarna särskilt anhölle därom, borde dylik granskning av skogsinspektör ske. Den behållna avkastningen av allmänningsskog borde först användas, förutom till förvaltningskostnader, till gäldande av de utskylder och onera, som vilade på jorden. Vad som sedan återstode borde få användas till utgifter, som vederbörande kommunal- och kyrkostämman beslutade, utan avseende på om hela utskyldsbeloppet bleve därigenom täckt eller ej, och därvid borde de icke jordägande medlemmarna i kommunen få lika stor utdelning per fyrk som de jordägande. Utsyningsavgifterna borde borttagas, vare sig allmänningen stode under särskild skogsförvaltare eller ej, men om sagda avgifter ovillkorligen skulle bibehållas borde de användas till skogsarbeten å allmänningsskogarna.

Tärendö, Arvidsjaur och Gällivare allmänningsdelägare hava lämnat förslaget utan anmärkning.

Av Jokkmokks allmänningsdelägare utsedda kommitterade hava allenast beträffande sista stycket av § 7 anført, att stadgaudet borde tydligt utmärka, att allmänningsskogens vård och förvaltning skulle under *alla* förhållanden bestridas av skogsavkastningen och icke av fondens räntemedel, vilket eljest kunde inträffa, därest utsyningarna skedde för tre år i sänder.

Arjeplogs allmänningsdelägare hava mot § 7 anmärkt, att därav borde tydligt framgå, att fonderade medels räntor finge användas till täckande av däri omförmälda kostnader endast i den mån dessa kostnader något år överstege intäkterna från skogen.

Jukkasjärvi allmänningsdelägare hava väsentligen anført, att de nya bestämmelserna borde medföra minsta möjliga tunga och kostnad för den enskilde skogsägaren.

Norrbottens länsstyrelse har anført, bland annat:

I § 4 syntes hava bort intagas en bestämmelse, som tillförsäkrade delägare i allmänningsskog, för vilken särskild skogsförvaltare ej blivit anställd, rätt att genom vederbörande skogsstatstjänstemans föranstaltande även få nödiga skogsvårdsarbeten såsom hyggesrensning, bäckrensning, dikning, markberedning, skogsodling m. m. å allmänningsskogen utförda på allmänningsdelägarnas bekostnad mot skälig ersättning för tjänstemannens arbete för sådant ändamål.

Det vore givetvis av vikt, att skogsförvaltare, vilken anställdes för allmänningsskog och som vid utövning av sin befattning hade att icke allenast tillgodose allmänningsdelägarnas anspråk på en god avkastning utan även tillvarataga statens intresse av en rationell skogsvård, sutte inne med nödiga förutsättningar att rätt kunna fylla sin uppgift. Det vore sålunda av betydelse, att förvaltaren ägde, förutom goda teoretiska insikter i skogsskötsel, jämväl praktisk erfarenhet och särskilt ingående kännedom om de skogar, som ställdes under hans vård. Täta ombyten av förvaltare vore sålunda till skada för allmänningsskogarnas skötsel. Han måste även i avseende å sina åtgöranden kunna handla utan sidoinflytelser. Sådan skogsförvaltare syntes därför böra tillförsäkras en mera oberoende och tryggad ställning än kommitténs förslag i § 5, upphöjt till lag, skulle bereda, och härutinnan — jämväl i fråga om rätten till pension — likställas med revirförvaltare eller statens skogsingenjör.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 7 juli 1913 yttrat:

Styrelsen ville uttala sin anslutning till den omfattning lagen angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län skulle komma att enligt det föreliggande förslaget erhålla. Härvid skildes nämligen ej mellan de skogar, som vore belägna inom lappmarken, och dem, som låge inom kustlandet. Dessa senare utgjordes uteslutande av allmänningarna i Pajala socken med tillhörande kapellförsamlingar, vilka skogar enligt Kungl. Maj:ts brev till kammarkollegiet den 21 april 1882 hade häradsallmännings natur och uti allt vad skogshushållningen vidkomme stode under skogsstatens vård och förvaltning. Bestämmelserna angående dessa allmänningar vore ingalunda friare än dem, som gällde i fråga om de inom lappmarkerna belägna allmänningsskogarna, med vilka de sålunda lämpligen kunde erhålla gemensam lagstiftning. Pajala socken med sina kapellförsamlingar intoge ock ett så avlägset läge från kusten, att dess skogar ägde lappmarksskogarnas allmänna karaktär. Jämväl förhållandena i övrigt vore analoga med lappmarkernas. De ledande principerna hos ifrågavarande lagförslag syntes giva vid handen, att kommitterade rätt uppfattat allmänningarnas i fråga karaktär och lokala förhållanden.

Beträffande § 2 av det föreliggande lagförslaget ville styrelsen hemställa, att däri måtte göras ett tillägg av innehåll, att delägarnas beslutanderätt i ärenden, som icke anförtratts åt allmänningsstyrelsen, skulle utövas å kommunalstämma, därvid röstvärdet skulle beräknas efter reducerat mantal, dock så att delägare icke finge utöva rösträtt för mer än en femtedel av de vid stämman närvarande delägarnas sammanlagda röstetal. Såsom motiv för denna begränsning av rösträtten ville styrelsen åberopa vad styrelsen i sådant avseende anfört i fråga om 2 § av skogsvårdskommitténs förslag till lag angående vård och förvaltning av sockenallmänningar och besparingsskogar inom Kopparbergs och Gävleborgs län. Delägarnas beslutanderätt vore större rörande sistnämnda skogar än beträffande allmännings-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 144 häft. (Nr 176.) 4

skogarna i Västerbottens och Norrbottens län. Dessa senares angelägenheter kunde fördenskill lämpligen, såsom av kommitténs förslag framginge, i regel anförtros åt allmänningstyrelsen. Detta vore ock att förorda med hänsyn till de stora avstånden inom de båda nordligaste länens lappmarkskommuner, i följd varav det bleve betungande för delägarna i allmänningarna att ofta samlas för behandling av ärenden rörande skogarna.

Enligt § 4 skulle all avverkning å allmänning ske efter utsyning och stämpling. Härav bleve en följd, att träd intill minsta dimension, som komme att avverkas, skulle dessförinnan stämplas. I fråga särskilt om smärre träd (gallringsvirke) skulle detta förorsaka mycket arbete, som alldeles ej medförde motsvarande nytta. Ett så utsträckt stämplingstvång skulle tvärt om försvåra skogsvården, bland annat därigenom att sådana efterarbeten för att komplettera en gallring, vilka i regeln måste utföras genom borttagande av enstaka smärre träd, skulle kräva en stämpling även av dessa. Det syntes ej föreligga någon anledning att i detta fall avvika från den allmänna bestämmelse, som angående kronoparker med flera skogar meddelats i 46 § skogsordningen, nämligen att allenast träd, som vid roten hölle 15 centimeter i genomskäring eller däröver, skulle förrän de avverkadess, stämplas med kronomärke.

Enligt andra stycket av samma paragraf skulle, där ej för allmänningsskog anställdts särskild skogsförvaltare, utsyning och stämpling ombesörjas av vederbörande skogsstatstjänsteman. Däremot saknades för sådant fall bestämmelse angående utförande av övriga hushållningsåtgärder, som vore nödiga för en god skogsvård, såsom hyggesrensning och markberedning, bäckrensning, avdikning, avverkning m. m., vilket i de fall, då skogsförvaltare anställdts, tillhörde dennes åligganden. Närmast till hands låge givetvis att, då skogsförvaltare ej anställdts, allt sådant, som skulle tillkommit denne, borde utföras av vederbörande skogsstatstjänsteman. Härför syntes självfallet någon ersättning böra beredas kronan, i överensstämmelse med vad som gällde eller i detta avseende kunde komma att gälla beträffande häradsallmänningar under skogsstatens förvaltning i södra och mellersta delarna av landet. Angående utsyningsavgifter komme styrelsen att avgiva särskilt utlåtande.

I § 5 lämnades föreskrifter angående anställande av skogsförvaltare å allmänningsskog. Denne skulle förordnas av Kungl. Maj:t för den tid, varunder löneförmåner för honom bestämts. För kompetens skulle gälla samma bestämmelser som för skogsingenjör. För närvarande antoges skogsförvaltarna för allmänningsskogarna i Norrbottens län av domänstyrelsen, vilket visat sig vara lämpligt, särskilt med hänsyn därtill, att dessa förvaltare efter hand vunne anställning såsom revirförvaltare. Domänstyrelsen hölle före att, då anställningen innebure ett förordnande för vissa år och befattningen alltså närmast kunde likställas med assistentbefattningar med flera extra ordinarie befattningar, vilkas innehavare förordnades av styrelsen, samma förfarande jämväl lämpligen borde kunna tillämpas beträffande allmänningsskogarna.

Västerbottens och Norrbottens län. Endast därest skogsförvaltare bereddess en fastare ställning med rätt till pension vid avskedstagandet och i övrigt på villkor, som närmade sig en ordinarie jägmästares, syntes han böra förordnas av Kungl. Maj:t, som under sådan förutsättning även borde pröva förslag till instruktion och löneförmåner för skogsförvaltaren. Under de i lagförslaget ifrågasatta förhållanden syntes detta böra tillkomma domänstyrelsen.

Det kunde slutligen ifrågasättas, huruvida ej påföljder borde vara i lagen

angivna för skogsförvaltaren och allmäningsstyrelsen, i händelse de ej fullgjorde sina åligganden eller överskredde sin befogenhet. Att sådana bestämmelser av kommittéerade icke föreslagits, berodde möjligen därpå, att allmäningsstyrelsens befogenhet vore mycket begränsad och att dessutom möjlighet funnes att i reglementet för sådan styrelse inrymma härvidlag erforderliga bestämmelser ävensom att, vad skogsförvaltaren anginge, kommittéerade syntes hava utgått ifrån att nödiga ansvarsbestämmelser skulle kunna intagas i den instruktion, som bleve fastställd för honom. I händelse av bifall till domänstyrelsens förslag vid 5 § skulle det måhända finnas önskligt att på lämpligt ställe i lagen ett stadgande gjordes av innehåll, att sådan särskild skogsförvaltare skulle vara skyldig ställa sig till efterrättelse förevarande lag samt vad fastställd instruktion ålade honom ävensom jämväl vara underkastad de ansvarsbestämmelser, som enligt gällande instruktion för skogsstaten funnes föreskrivna för extra jägmästare och assistent.

I det av domänstyrelsen den 7 juli 1913 avgivna utlåtandet över det uti norrländska skogsvårdskommitténs betänkande innefattade förslaget angående sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs och Gävleborgs län har styrelsen i nu återopade hänseendet beträffande delägarnas rösträtt anfört följande.

Enligt förslaget skulle en större skogsägare kunna bliva i tillfälle att diktera stämmans beslut mot den mening, som därvid omfattades av ett flertal smärre delägare i allmänningen. Då ett sådant förhållande icke syntes vara ägnat att främja flertalets tillfredsställelse och bästa och då det ej heller torde kunna visas vara till gagn för skogsvården, funne sig styrelsen böra föreslå, att delägare ej skulle äga rösta för mer än en femtedel av de vid stämman närvarande delägarnas sammanlagda röstetal. En sådan begränsning av rösträtten skulle visserligen ej hindra, att en större skogsägare kunde under vissa förhållanden bliva å kommunalstämma bestämmande rörande frågor angående allmänningarna gent emot ett flertal smärre skogsägares mening. I ärenden rörande allmänningarna skulle dock genom den nu föreslagna begränsningen av rösträtten de smärre skogsägarna erhålla ökade utsikter att kunna göra sin mening gällande. Det syntes ock med avseende därpå, att de smärre allmäningsdelägarna ej utan svårighet kunde tillräckligt mangrant infinna sig å kommunalstämma för att bevaka sina intressen, vara lämpligt att genom de reglementen, som komme att upprättas för ifrågavarande skogar, tillägga allmäningsstyrelserna lämpligt befogenhet.

Såsom i början av denna redogörelse anfördes har domänstyrelsen i sin skrivelse den 27 augusti 1918 omförmålt en till styrelsen gjord framställning från länsstyrelsen i Västerbottens län om yttrande angående utarbetat förslag till reglemente för den vid avvittningen ovan odlingsgränsen i Sorsele socken bildade allmänningen, vilken framställning styrelsen emellertid funnit sig icke kuuna tillmötesgå, enär lagbestämmelser angående hushållningen med och skötseln av sådana allmäningslänsskogar saknades. Med skrivelse den 18 januari 1919 har omförmålda

*Ang. inkomna
förslag till
reglementen
för särskilda
allmänningar.*

länsstyrelse numera, sedan allmäningsdelägarna hörts i ämnet, till Kungl. Maj:t ingivit förslag till dylikt reglemente. Utlåtande däröver har avgivits av domänstyrelsen den 7 februari 1919, varefter länsstyrelsen den 22 mars 1919 utlätit sig med anledning av vad domänstyrelsen anförde. Därefter har länsstyrelsen i skrivelse den 13 september 1919 framställt visst tilläggsförslag.

Detta reglementsförslag sönderfaller i tre avdelningar: »Om allmänningen och dem, som i den hava del», »Om allmänningens förvaltning» och »Om avkomstmedlen och deras förvaltning». Enligt förslaget skulle skogsstatens tjänstemän och länsstyrelsen äga vissa befogenheter i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller beträffande allmänningarna i Norrbottens län. Häremot hava Sorsele allmäningsdelägare, under framhållande att allmänningen vore deras egendom, gjort invändningar och yrkat väsentligt utvidgad befogenhet för delägarna i fråga om allmänningens och avkomstmedlens förvaltning, virkesförsäljning m. m. Under återopande av de allmänna bestämmelser, som gälla angående dispositionen av skogsanslag, som vid avvitrering i lappmarken tilldelas enskilda, och av i övrigt närmare anförda skäl har länsstyrelsen icke kunnat biträda delägarnas yrkanden i dessa hänseenden.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande framhållit, att i avdelningen om allmänningens förvaltning funnes i anslutning till norrländska skogsvårdskommitténs förslag till lag om allmänningsskogar intagna bestämmelser, som rätteligen syntes höra hemma i en lag och icke i ett reglemente. Under återopande av sin framställning till Kungl. Maj:t i förberörda skrivelse den 27 augusti 1918 om utfärdande av en dylik lag har domänstyrelsen förklarat sig anse, att nästan hela nyssnämnda avdelning borde utgå ur reglementet, samt hemställt, att reglementsförslaget icke måtte fastställas utan att, sedan lag i berörda avseende utfärdats, länsstyrelsen måtte anbefallas inkomma med nytt förslag till reglemente.

Länsstyrelsen har i sitt förnyade yttrande erinrat, att Kungl. Maj:t medgivit utsyning från allmänningen för åren 1916—1918, under villkor att inflytande medel — uppgående netto till över 40,000 kronor — omhändertoges av länsstyrelsen, som skulle efter delägarnas hörande underställa frågan om deras användning Kungl. Maj:ts prövning. Denna bestämmelse, som vållade stor omgång och tidsutdräkt på grund av delägarnas bostadsförhållanden i en avlägsen fjälltrakt, finge anses som en tillfällighetsanordning, vilken snarast möjligt borde avlösas av andra, efter förhållandena bättre avpassade och mer utformade föreskrifter. Länsstyrelsen hade för avsikt att begära ny utsyning för åren 1919—1921. Reglementsförslaget syntes icke innehålla något, som vore stridande

mot de grundläggande principerna för vården av enskilda lappmarks-skogar. Den nuvarande fullständiga frånvaron av reglementariska bestämmelser för allmänningens vård vore i hög grad otillfredsställande och för densamma menlig. Även om hushållningsplan för allmänningen icke skulle kunna upprättas inom den närmaste tiden, borde avverkning av rå skog allt fortfarande ske enligt av Kungl. Maj:t för varje gång särskilt lämnat medgivande och därigenom inkomst beredas delägarna, vilket för dem vore av stor betydelse. Länsstyrelsen hemställer förden-skull, att reglementsförslaget måtte fastställas till efterrättelse tillsvi-dare.

Med skrivelse den 28 december 1918 har länsstyrelsen i Väster-bottens län överlämnat förslag till reglemente angående förvaltningen av Dorotea övre sockendels allmänning och dess avkomstmedel. Där-efter har länsstyrelsen i skrivelse den 13 september 1919 framlagt visst tilläggsförslag. Utlåtande i ärendet har avgivits av domänstyrelsen den 31 oktober 1919.

Länsstyrelsens reglementsförslag är i huvudsak lika med det för Sorsele övre sockendels allmänning avgivna. Domänstyrelsen har åbe-ropat sitt utlåtande den 7 februari 1919 angående Sorsele-allmänningen och hemställt, att reglementsförslaget icke måtte fastställas.

Vidare har länsstyrelsen i Norrbottens län i skrivelse den 18 oktober 1919 framlagt förslag till reglemente för de allmänningar, som bildats vid efteravvittring inom Arjeplogs, Jokkmokks och Gällivare socknar. Dessa allmänningar utgöras inom varje socken dels av sådana, som enligt de vid den föregående allmänna avvittringen tillämpade regler nu avsatts för de vid efteravvittringen nytillkomna nybyggenas del, på det att dessa nybyggen måtte bliva likställda med övriga hemmans-delar inom socknen, dels ock av sådana, som enligt de numera gällande reglerna därutöver avsatts och vilka äro gemensamma blott för de ny-byggen, som berörts av efteravvittringen. Enligt såväl länsstyrelsens som allmäningsdelägarnas mening borde det förra slaget av de nya allmänningarna själfvallet förvaltas efter samma grunder som de äldre allmänningar, av vilka de skulle utgöra integrerande delar. Angående det senare slagets allmänningar yttrar länsstyrelsen, att då de vore av-satta efter andra grunder än de äldre allmänningarna och fullföljde andra syften än dessa, särskilt reglemente borde för dem utfärdas. För-slag härtill hade uppgjorts och tillfälle hade beretts delägarna att yttra sig däröver. Det hade ansetts nödigt att, så länge nybyggarna ej genom utförda byggnader och odlingar å nybygget och genom förvärvad skatte-

mannarätt stadgat sin rätt till nybygget, erhålla särskilda garantier för att allmanningen förvaltades på ändamålsenligt sätt. Olikheten gent emot reglementena för de äldre allmanningarna gällde för övrigt huvudsakligen frågan om avkastningens användning. Det syntes ligga närmast till hands, att länsstyrelsen förvaltade avkastningen. Såsom grundsats i fråga om de äldre allmanningarnas avkastning gällde, att denna ej borde tillgodokomma delägarna genom direkta utdelningar; den hade i stället fonderats och allenast använts till utgörandet av vissa, delägarna åliggande skatter och onera, i sista hand till vissa allmänna, för delägarna gagneliga ändamål. Då emellertid ifrågavarande nybyggare genom lämnade tillskott vore lika med övriga delägare delaktiga i de äldre allmanningarna och det nu vore fråga om skogsmark, som därutöver avdelats till särskild allmanning för dem, syntes det såväl foljdriktigt som överensstämmande med billighetens fordringar, att nybyggarna erhöles mera direkt nytta av den särskilda allmanningens avkastning.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 28 november 1919 förklarat sig icke hava något att erinra mot länsstyrelsens förslag i vad det avsåge mark, som tillagts de vid den allmänna avvittningen avsatta allmanningarna. Däremot har styrelsen, under åberopande av sina utlåtanden angående allmanningarna i Sorsele och Dorotea socknar, hemställt, att länsstyrelsens framställning i övrigt icke måtte bifallas.

Departement-
chefen.

Såsom i den nu lämnade redogörelsen meddelas, hava de bestämmelser, som för närvarande gälla för allmanningsskogarna i Norrbottens län, utfärdats i form av särskilda kungl. brev för varje skog. För de under bildning varande allmanningsskogarna i Västerbottens län samt för de allmänningar, som tillkommit vid efteravvittring inom Arjeplogs, Jokkmokks och Gällivare socknar av Norrbottens län, saknas ännu bestämmelser. Norrländska skogsvårdskommittén har funnit det önskvärt, att förhållandena beträffande samtliga dessa skogar regleras genom en särskild, för alla gällande författning. Häremot har icke från något håll erinran framställts. Även delägarna i de redan bildade norrbottniska allmanningarna hava i från dem infordrade yttranden anslutit sig till denna uppfattning och torde alltså hava för sin del funnit, att befintliga skiljaktigheter mellan bestämmelserna i de för de olika allmanningarna utfärdade kungl. breven icke äro så väsentliga, att de icke lämpligen kunna ersättas med en gemensam formulering. Då en sådan gemensam författning givetvis bör vara ägnad att medföra reda och enkelhet samt

underlätta tillämpningen av gällande föreskrifter och då de i de kungl. breven meddelade bestämmelserna synas såväl med hänsyn till den utveckling skogsskötseln i dessa trakter på sista tiden tagit vara i åtskilliga hänseenden föråldrade som ock i vissa andra avseenden böra förändras samt i varje fall de detaljbestämmelser, som må vara påkallade, böra inflyta i de särskilda reglementena, synes förslaget om utfärdande av en sådan författning välgrundat. De i nyssnämnda kungl. brev meddelade bestämmelserna böra i samband med utfärdandet av en allmän författning upphöra att gälla, i den mån de strida mot densamma.

Beträffande innebörden av en sådan författning är att märka, att norrländska skogsvårdskommitténs författningsförslag så till vida går utöver området för en ren skogsförfattning, som det innefattar bestämmelser om grunderna för omröstning å sammanträde med delägarna m. m. De reglementsförslag, som nu äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning, innehålla bestämmelser såväl i dessa som andra hänseenden, vilka icke tillhöra skogslagstiftningen i egentlig mening. Det bör också erinras, att den motion, vilken föranledde jordbruksutskottet vid 1919 års lagtima riksdag att framhålla behovet av att förslag angående allmänningsskogarna snart förelades riksdagen, gällde ändring i grunderna för avkastningens användning och en demokratisering av beslutanderätten i allmänningens angelägenheter. Jag anser emellertid, att författningen bör för närvarande inskränkas till att reglera själva skogsskötseln å allmänningen och därmed oskiljaktigt sammanhängande förhållanden samt att bestämmelser i övriga ämnen böra tillsvidare liksom hittills meddelas av Kungl. Maj:t genom särskilda beslut beträffande de olika allmänningarna. Orsaken härtill är icke, att jag icke anser det önskvärt, att bestämmelser i sist antydda hänseenden utfärdas med delvis annat och efter nuvarande tidsförhållanden bättre lämpat innehåll än de nu gällande, utan allenast att en allmän författning, upptagande bestämmelser även i sistnämnda avseenden, kräver ytterligare och mera omständlig beredning samt att nya föreskrifter i fråga om allmänningarnas skogsskötsel synas mig så angelägna, att deras åvägbringande icke bör uppskjutas.

Det här ovan intagna, av kommittén framlagda författningsförslaget har emellertid funnits böra även i vissa andra hänseenden omarbetas, varvid hänsyn tagits såväl till riksdagens beslut år 1915 angående de enskilda lappmarkskogarna och övriga efter kommittébetänkandets framläggande inträffade omständigheter som ock till de över förslaget avgivna yttrandena och till vad som förekommit i förut omförmälda ärenden angående reglementen för allmänningarna i Sorsele och Dorotea övre

sockendelar samt för de vid efteravvittring i vissa norrbottenssocknar avsatta allmanningarna. Denna omarbetning har verkställts inom jordbruksdepartementet i samråd med domänstyrelsen. Sedan yttranden över ett sålunda uppgjort författningsförslag inhämtats från länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län, har detsamma undergått ytterligare omarbetning.

Jag vill erinra, att riksdagens förut omförmälda beslut år 1905 innefattade, att allmanningarna skulle förvaltas i enlighet med de grunder, som bestämdes av Kungl. Maj:t. Emellertid torde författningsförslaget böra föreläggas riksdagen.

Det omarbetade förslaget har i överensstämmelse med författningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden betecknats som förordning.

§ 1. Denna paragraf motsvarar första stycket av kommitténs § 1, vilket endast undergått redaktionsförändringar.

Andra stycket av kommitténs § 1 har uteslutits av förut antydda skäl.

§ 2. I denna paragraf stadgas, att särskilt reglemente skall finnas för varje allmanning, och regler givas för reglementes åstadkommande. I kommittéförslaget innefattades föreskrifter härom i § 2. Det har nu ansetts lämpligt, att delägarnas hörande sker innan länsstyrelsen avgiver förslag till Kungl. Maj:t.

§ 3. Motsvarar de stadganden i kommittéförslagets § 2, vilka ansetts nu böra medtagas och ej redan ersatts med bestämmelser i § 2. Bestämmelser om den tid, då allmänningsstyrelse skall väljas, samt hur ofta sådant val skall ske, torde böra meddelas i reglementet.

§ 4. Denna paragraf, som motsvarar kommittéförslagets § 3, innehåller föreskrifter angående hushållningsplan.

Såsom motivering till bestämmelserna i första och andra styckena torde få återgivas följande ur en från domänstyrelsen på begäran avgiven P. M.

Då allmanningarna bildats av det skogsanslag, som vid avvittringen tillerkänts fastigheter med allenast inskränkt dispositionsrätt till skogen, syntes det fullt logiskt, att dessa allmanningsskogar skulle skötas enligt samma grunder, som vore gällande för den övriga del av fastighetens skogsanslag, som tillagts själva fastigheten, med undantag likväl för sådana detaljer i skogsskötseln, som föranleddes därav, att allmanningsskogarna utgjorde större komplex än de särskilda fastigheternas skogsskiften.

Beträffande principerna för skogshushållningen stadgades i 5 § av förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, att avverkningsplan »skall så upprättas, att skogsägarens ekonomiska intresse tillgodoses genom uthålligt skogsbruk med iakttagande av skogsvårdens krav särskilt i fråga om borttagande av överårig eller skadad skog samt höjande i övrigt av skogens alstringsförmåga». Vid utformandet av dessa föreskrifter syntes man hava tagit sikte på den omständigheten, att det i regel rörde sig om förhållandevis ganska små skogsarealer i varje särskilt fall, och för övrigt hoppats på att »yxan skulle visa sig vara det bästa kulturreddskapet» eller att ett gott resultat av skogsskötseln skulle i huvudsak stå att vinna genom väl placerade och utförda avverkningar, varigenom markägaren skulle besparas direkta utgifter för skogsvårdsarbeten; alltså en i viss mån extensiv hushållning, då mark- eller skogsägaren ej kunde tvingas uttaga mindre dimensioner än han själv önskade.

Då emellertid allmänningskogarna inom samtliga ifrågavarande socknar hade en omfattning, som gjorde, att en intensivare skogsskötsel där borde kunna med gott resultat införas, syntes också principerna för skogshushållningens planläggande därå kunna utformas inom en rymligare ram än beträffande förenämnda enskilda tillhöriga skogar och därjämte framhåvas betydelsen av att skogens avkastning i främsta rummet uppdroves till den högsta möjliga.

Norrländska skogsvårdskommittén hade i detta avseende i § 3 av sitt lagförslag beträffande allmänningskogarna uttalat, att desamma »skola behandlas enligt sådana efter skogstillståndet och rådande olika ortsförhållanden lämpade hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd samt högsta och möjligast jämna avkastning».

Beträffande en annan kategori av skogar, som stode dessa allmänningar ganska nära eller häradsallmänningarna, stadgade 1894 års skogsordning, att om dessa gällde vad i § 1 vore stadgat om kronoparker. Denna paragraf hade följande lydelse: »Kronoparkerna skola bibehållas oförminskade samt behandlas efter sådana på vetenskapliga regler grundade, för olika ortsförhållanden lämpade hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd och högsta avkastning». Norrländska skogsvårdskommitténs förslag skilde sig sålunda egentligen endast däruti från skogsordningens föreskrifter beträffande häradsallmänningarna, att det krävde en möjligast jämn avkastning.

Domänstyrelsen ville hålla före, att det beträffande allmänningarna icke vore nödvändigt att vid uppgörande av skogshushållningsplaner för desamma uppställa krav på möjligast jämn avkastning, enär det för delägarna icke kunde såsom för den enskilde hemmansägaren inom socknen vara av samma för ekonomien avgörande betydelse, att skogen årligen lämnade ungefär samma avkastning.

I detta sammanhang ville styrelsen erinra om det förslag till ny skogsordning, som styrelsen den 24 april 1917 avgivit, vari föreslagits följande lydelse av § 1: »Kronoparkerna skola bibehållas oförminskade samt behandlas efter hushållningsplaner, vid vilkas upprättande, där icke särskilda förhållanden annat påkalla, bör såsom allmänt mål eftersträvas den högsta möjliga avkastning, som kan erhållas med skäligen förräntning av det i hushållningen bundna kapitalet. Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner samt att meddela de särskilda före-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 144 häft. (Nr 176.)

skrifter, som i avseende å hushållningen med dessa skogar kunna finnas erforderliga.» Dessa bestämmelser skulle äga tillämpning även beträffande häradsallmanningarna.

I anledning av vad som sålunda anförts, ville domänstyrelsen framhålla, att det syntes, som om skogshushållningen å sockenallmanningarna borde ordnas och planläggas enligt samma grunder, som vore eller bleve bestämda för kronoparkerna. Hushållningsplaner borde alltså i överensstämmelse härmed upprättas och av domänstyrelsen fastställas.

I fråga om sådan hushållningsplans tillämpning och kontrollen därå syntes böra tillämpas samma föreskrifter som i fråga om de skogar, som avsåges i förenämnda förordning den 18 juni 1915, eller att sådan kontroll skulle utövas av vederbörande skogstjänstemän.

Tredje stycket av § 4 är hämtat från 5 § av förenämnda förordning den 18 juni 1915 och ansluter sig till sista stycket av § 3 i kommitténs lagförslag.

Fjärde stycket motsvarar fjärde stycket i kommitténs förslag till § 3.

§ 5. Beträffande denna paragraf, som innehåller de grundläggande bestämmelserna rörande allmanningsskogs förvaltning, torde ur domänstyrelsens förut omförmälda P. M. få återgivas följande:

»Beträffande allmanningsskogarnas förvaltning och utförandet av i hushållningsplanen eller eljes bestämda förvaltningsåtgärder synas tvenne olika förfaringssätt kunna ifrågakomma, antingen att skogarna skola stå under skogsstatens vård och förvaltning, eller också att för sagda ändamål anställas särskild förvaltare. I förra fallet torde det böra åligga jägmästaren att för allmanningsskogen avgiva samma förslag, redogörelser och rapporter som för övriga under hans förvaltning ställda allmänna skogar, därvid dock förvaltningsförslaget, som liksom utsyningsförslaget bör fastställas av domänstyrelsen, bör upprättas i samråd med allmänningsstyrelsen. Redovisning av omhänderhavda förvaltningsmedel ingives till vederbörande Kungl. Maj:ts befälningshavande, som också tillhandahåller desamma enligt det fastställda förvaltningsförslaget. — —.

Skulle däremot allmänningsdelägarna vilja anställa särskild förvaltare för skogen, vilken då synes böra vara skogligt bildad och som bör hava fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom jägmästare, bör givetvis en viss frihet lämnas i fråga om skogens förvaltning.»

Bestämmelserna i denna paragraf torde stå i överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för kommittéförslaget, särskilt dess § 4. Med hänsyn till det sätt, varpå dessa allmänningar uppkommit vid avvitrningen, och den inskränkta dispositionsrätt över skogen, som är medgiven skogsägare i dessa trakter av landet, är det givet, att under alla förhållanden dessa allmanningsskogar böra vara underkastade skogsstatens uppsikt och kontroll. Därest icke särskild skogsförvaltare blivit under de i förordningen närmare angivna förutsättningar och på där föreskrivet sätt anställd för dylik skog, bör densamma

även stå under skogsstatens vård och förvaltning. Finnes däremot sådan allmänningsförvaltare anställd, synes man kunna i enlighet med kommitténs av domänstyrelsen biträdda förslag eftergiva sistnämnda krav.

Domänstyrelsen har i förenämnda P. M. ifrågasatt, att jägmästare skall för allmänningsskog under skogsstatens vård och förvaltning avgiva samma förslag, redogörelse och rapporter, som för övriga under hans förvaltning ställda allmänna skogar. Detta synes riktigt så till vida, som utsyningsförslaget bör i för skogsstaten bestämd ordning prövas och fastställas av domänstyrelsen, vilken naturligtvis även bör mottaga redogörelser och rapporter. Utsyningsförslaget bör emellertid, såsom kommittén föreslagit i sin § 6, uppgöras i samråd med allmänningsstyrelsen. Vad däremot beträffar förvaltningsförslag torde beträffande dessa allmänningsskogar icke något annat dylikt påfordras än förslaget till utgiftsstat för nästföljande år. Då emellertid utgiftsstaten torde komma att upptaga åtskilliga förhållanden, som icke äro av enbart skogsteknisk natur, synes densamma böra prövas och fastställas av den myndighet, som har inseendet över allmänningsens ekonomiska angelägenheter, och detta inseende torde såsom såväl kommittén som domänstyrelsen föreslagit böra tillkomma vederbörande länsstyrelse. Kommittén har också i sin § 7 velat tillerkänna länsstyrelsen rätt att pröva och fastställa förslag till utgiftsstat. Bestämmelse av motsvarande innehåll har nu införts i det omarbetade förslagets § 13. Det har upplysts, att från domänstyrelsens sida ingen erinran göres mot denna anordning.

§ 6. Första stycket i denna paragraf motsvarar första stycket av § 4 i kommittéförslaget med en av domänstyrelsens utlåtande den 7 juli 1913 föranledd jämkning, avseende att stämpling erfordras allenast av träd, som vid roten hålla 15 centimeter eller mera i genomskärning.

Det är självklart, att å skog, som står under skogsstatens vård och förvaltning, utsyning och stämpling skola ske genom vederbörande skogstjänsteman men eljest genom den särskilt antagne allmänningsförvaltaren.

I andra stycket av denna paragraf har införts bestämmelse om gäldande till statsverket av avgift för utsyning och stämpling av virke å skog, som står under skogsstatens vård och förvaltning. I avseende å beloppet av sådan avgift återkommer jag vid § 11.

§ 7. Denna paragraf handlar om sådant av statens skogstjänsteman utfört arbete å under hans förvaltning stående allmänningsskog, vilket icke åligger honom på grund av hans statstjänst. Paragrafen har insatts på grund av uttalanden såväl av kommittén i dess speciella

motivering som av domänstyrelsen i utlåtandet den 7 juli 1913. I förberörda på Kungl. Maj:ts prövning beroende förslag till reglementen för vissa allmänningar i Västerbottens och Norrbottens län upptages även stadganden om dylik ersättning. Enär tjänstemannen åtnjuter full avlöning av statsmedel, bör givetvis nu ifrågasättande ersättning i likhet med utsyningsavgifterna ingå till statsverket. Ersättningens belopp bör, liksom sagda utsyningsavgifter, bestämmas av Kungl. Maj:t.

I den mån gottgörelse från allmänningsskogens medel nu utgår till av staten avlönad skogstjänsteman, bör sådan gottgörelse icke längre tillkomma honom.

§ 8. Denna paragraf motsvarar § 5 i kommittéförslaget, men har undergått åtskilliga förändringar.

Det har i enlighet med yrkande från domänstyrelsen ansetts böra föreskrivas, att för rätt att anställa särskild allmänningsskogens förvaltare kräves, att reglemente och hushållningsplan fastställts för allmänningsskogen.

Domänstyrelsen har i utlåtandet den 7 juli 1913 ifrågasatt, att dylik förvaltare skulle förordnas av styrelsen. Nu har styrelsen i ovan omnämnda P. M. härom anfört följande:

»Att såsom norrländska skogsvårdskommittén ifrågasatt en för viss eller vissa allmänningsskogar antagen förvaltare skulle förordnas av Kungl. Maj:t, anser styrelsen icke nödvändigt, utan torde det vara tillfyllest om denne förordnas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, sedan allmänningssstyrelsen lämnats tillfälle att yttra sig. Ej heller torde det vara erforderligt att såsom sagda kommitté jämväl föreslagit vid tillsättande av dylik tjänst särskild instruktion för innehavaren i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t fastställas. Med de bestämmelser, som här förut ifrågasatts att intagas i en lag angående allmänningsskogar inom Västerbottens och Norrbottens län, torde sådan instruktion bliva överflödig, dock synes det böra tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshavande att, där så erfordras, meddelas särskilda föreskrifter angående redovisning och uppbörd av de förvaltnings- jämte övriga medel, som en av Kungl. Maj:ts befallningshavande antagen allmänningsskogens förvaltare får omhänder.»

Vad domänstyrelsen sålunda anfört har syns ägnat att läggas till grund för bestämmelser i detta ämne. Därigenom utmärkes förvaltarens egenskap av allmänningsskogens enskilda befallningshavare, ehuru hans verksamhet är i flera hänseenden reglerad och underkastad kontroll från det allmännas sida.

§ 9. I denna paragraf givas vissa regler för allmänningsskogens förvaltares skyldigheter. Bestämmelserna äro avfattade i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens uttalanden i merberörda P. M. Beträffande utsyningsförslaget innehåller kommitténs § 6 motsvarande bestämmelser. Närmare föreskrifter angående förvaltarens skyldigheter kunna meddelas i reglementet.

§ 10. I anslutning till stadganden i reglementsförslagen beträffande Sorsele och Dorotea övre sockendelar har här upptagits föreskrift, hur förfaras skall, för den händelse allmänningssdelägarna icke skulle på ett tillfredsställande sätt handhava av dem med biträde av särskild förvaltare utövad vård och förvaltning av allmänningsskog.

§ 11. I enlighet med förslag av domänstyrelsen i omförmälda P. M. hava här införts vissa bestämmelser angående sättet för antagande av bevakare.

I fråga om bestridandet av kostnaderna för bevakares anställande är följande ärende att beakta.

I en till Kungl. Maj:t den 21 februari 1919 inkommen skrift hava delägarna i Jokkmokks och Gällivare allmänningar anhållit, att staten måtte genom domänfonden bidraga till avlöningarna åt ordinarie bevakare å nämnda bägge allmänningar med halva beloppet av de till ordinarie kronojägare å revir inom samma socknar utgående fasta löneförmåner ävensom med traktamentsersättning enligt sjätte klassen i resereglementet för resor och förrättningar avseende utsynings- och kontrollåtgärder å allmänningsskogarna. Sökandena hava framhållit, att de i likhet med andra skogsägare, som vore underkastade utsyningsstväng, finge till statsverket utgöra utsyningsavgifter, avsedda att utgöra ersättning för de kostnader, som vore förenade med statens skogstjänstemäns utsynings- och kontrollåtgärder, men att de därutöver, i olikhet med andra skogsägare, finge helt och hållet avlöna den för dessa åtgärder erforderliga bevakningspersonalen. Detta hade under senare år blivit allt mer betungande till följd av att bevakarnas avlöning måst höjas. Förutom tillfälligtvis anställd extra bevakningspersonal funnes anställda å Jokkmokks allmänning fyra och å Gällivare allmänning tre ordinarie bevakare.

Det bör anmärkas, att enligt Kungl. Maj:ts brev angående dessa allmänningar den 24 maj 1895 och den 14 augusti 1896 är bestämt, att dessa allmänningar skola uti allt vad skogshushållningen vidkommer stå under skogsstatens vård och förvaltning samt att å desamma belöpande syne- och stämplingskostnader — för vilka ersättning skall utgå till statsverket — ävensom kostnaderna för bevakning och tillsyn skola betalas av allmänningens medel. I vederbörande reglementen talas om att av allmänningens medel skall bekostas »den bevakning, som utöver den, vilken staten genom sina tjänstemän bestrider, erfordras,» resp. »kan vara nödig».

I gemensamt yttrande hava överjägmästarna i övre och nedre Norrbottens distrikt erinrat om bestämmelserna i nyssnämnda kungl.

brev samt framhållit, att bevakarna i varje fall måste närvara vid utsyningsförrättningarna och att utsyningsavgifterna icke på långt när täckte statens motsvarande kostnader. Överjägmästarna hava avstyrkt framställningen.

Norrbottens länsstyrelse har instämt häri.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 3 mars 1919 anfört, att om än sökandenas skäl vid första påseendet syntes äga visst fog, borde man vid djupare inträngande i frågan finna, att de icke för sig klargjort frågans reella innebörd. Det vore nämligen påtagligt, att det vore i fråga om skogsskötseln i alla avseenden ofantligt mera förmånligt att få viss skogsmark sammanförd i ett färre antal block, vart och ett utgörande av lämplig förvaltningsenhet inom lämpligt avpassade gränser, än att, såsom fallet vore med den under byar och hemman bibehållna delen av skogsanslaget, erhålla densamma uppdelad i kanske mer än ett hundratal vitt kringspidda parceller med olämpliga ägofigurer. Förvaltningskostnaderna bleve uppenbarligen i förra fallet vida mindre. Ifrågavarande sockenallmänningar tillfördes också årligen allt större inkomster genom ökad skogsavkastning och borde därför väl kunna som hittills gälda bevakningskostnaderna.

I avgivna påminnelser hava allmänningsdelägarna förklarat, att de aldrig bestritt att vidkännas kostnader för skötsel och bevakning men däremot för kontrollåtgärder, som måste åligga staten och för vilka staten uppbure utsyningsavgifter. Att dessa avgifter icke täckte statens kostnader, inverkade icke på det förhållandet, att allmänningsdelägarna måste i jämförelse med andra skogsägare utgöra dubbelbetalning genom att därjämte själva avlöna bevakarna. Att allmänningarnas förvaltning underlättades genom deras storlek och lämpliga form bestredes icke, men även trävarubolag hade lika stora och välbelägna skogar, å vilka likväl statens kronojägare utövade den nu ifrågavarande verksamheten. Icke blott allmänningarna utan även andra skogar hade på grund av konjunkturerna lämnat ökade inkomster under sista tiden, men för ifrågavarande socknar hade något bidrag för lindring av de höga kommunalutskylderna (9 kronor 70 öre per bevillningskrona) icke under senaste år kunnat lämnas från allmänningarna.

Domänstyrelsen har i förnyat utlåtande den 5 juli 1919 anfört bland annat, att jämförelsen med stora enskilda skogskomplexer vore mindre befogad, enär dessa vore mera tillfälliga och kunde när som helst upplösas, under det att en allmännings skogsanslag vore vid avvittringen så gott som oupplösligt förenat. Vidare har styrelsen efter en utredning angående omfattningen av den befattning med allmän-

ningarna, som vid tiden för reglementenas för ifrågavarande allmänningar fastställande tillkommit skogsstatspersonalen, uttalat, att förberörda bestämmelse i reglementena, att delägarna skulle bekosta bevakning *utöver* den, som bestredes av statens tjänstemän, ingalunda kunde anses innebära en utfästelse om bidrag från statens sida till bevakningskostnaderna.

I förnyade påminnelser hava allmänningsdelägarna anfört, bland annat, att intet skäl kunnat påvisas, varför allmänningarna icke i detta fall rättvisligen borde vara jämställda med hemmansskogarna, samt att det icke kunde anses annat än orimligt, om den enskilde skulle vidkännas kostnaderna för utövande av kontroll på att statens författningar och föreskrifter av honom själv efterlevdes.

Statskontoret har i utlåtande den 27 september 1919 yttrat följande:

»De grundläggande bestämmelserna angående bestridandet av kostnaderna för utsyning och bevakning å ifrågavarande allmänningsskogar återfinnas i uti handlingarna åberopade finansdepartementets ämbetsskrivelse av den 24 maj 1895 och nådiga brevet av den 14 augusti 1896 angående värden och förvaltningen av Gällivare, respektive Jokkmokks sockenallmänningar. Beträffande dessa allmänningar skall enligt berörda föreskrifter gälla, att syne- och utstämplingskostnaden ävensom kostnaden för bevakning och tillsyn skola betalas av de genom försäljning av skog från allmänningarna bildade fonderna. De uti vederbörande reglemente för ifrågavarande skogsmedelsfonder förekommande bestämmelserna, att från fonderna skola bestridas kostnaderna för den bevakning, som, utöver den, vilken staten genom sina tjänstemän bestrider, »erfordras», respektive »kan vara nödig», giva enligt statskontorets uppfattning icke någon grund för påstående från allmänningsdelägarnas sida om rätt för fonderna att bliva befriade från viss del av bevakningskostnaderna. Att märka är ock att, såvitt statskontoret kunnat finna, ifrågavarande allmänningsskogar icke kunna, såsom sökanden velat göra gällande, anses jämställda med enskilda tillhöriga skogar i lappmarken, enär enligt nådiga förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens lappmarker m. fl. områden, 1 § 1 mom., allmänningsskogar äro undantagna från bestämmelserna i denna förordning.

Huruvida det, med hänsyn till att för utsyning å ifrågavarande allmänningsskogar avgifter erläggas till statsverket, kan anses skäligt, att allmänningsfonderna befrias från viss kostnad för bevakningspersonalen, därom kan statskontoret givetvis icke uttala något omdöme. Det vill dock synas statskontoret, att därest en sådan anordning anses böra träffas, ifrågavarande bevakningspersonal bör anställas av statens domäner, eventuellt med anlitan av samma förfaringssätt, som nu tillämpas beträffande allmänningsförvaltare, d. v. s. att anställningen i statens tjänst endast omfattar halva året».

Statskontoret har hemställt, att framställningen måtte upptagas till behandling i samband med den nu förevarande frågan om lagstiftning angående allmänningsskogarna.

Något statsbidrag till avlönande av allmänningsbevakare torde icke böra utgå utan synes den speciella ställning, som ifrågakommande allmänningar i detta hänseende nu intaga, böra bibehållas. Även då skogen står under skogsstatens vård och förvaltning, böra alltså bevakarna anställas uteslutande på allmänningens bekostnad. De hava givetvis sin långt övervägande uppgift såsom skogsägarens organ vid förvaltningens utövande. Huruvida det förhållandet, att de beträffande allmänningarna även till någon del äro upptagna av göromål, som i fråga om hemmansskogar under lappmarkslagen tillkomma den statsavlönade kronojägarkåren, skäligen bör medföra, att någon särskild förmån beredes allmänningsdelägarna genom reducerat beräkningssätt för utsyningsavgifterna, torde lämpligen kunna, sedan riksdagens beslut i förevarande författningsfråga blivit fattat, tagas under övervägande av Kungl. Maj:t, som ju enligt § 6 av förslaget äger bestämma grunderna för dylika avgifters gäldande.

§ 12. Denna paragraf motsvarar andra och tredje styckena av kommittéförslaget § 6, dock med jämkningar huvudsakligen enligt förslag av domänstyrelsen i förenämnda P. M.

Under de upplåtelser, som omförmälas i tredje stycket, böra även falla frågan om upplåtande av jordägarandel i mineralfyndigheter å allmänningssområdet samt dylika ärenden.

§ 13. I överensstämmelse med kommitténs förslag i första stycket av dess § 7 har här stadgats, att förslag till utgiftsstat städse skall prövas och fastställas av länsstyrelsen. I denna utgiftsstat böra upptagas kostnaderna även för de arbeten för skogsodling, markberedning, hyggesrensning, dikning m. m., vilka anses nödiga för skogsvårdens främjande å allmänningen. Ofta torde dylika arbeten vara föreskrivna i den av domänstyrelsen fastställda hushållningsplanen. Länsstyrelsen bör ägna uppmärksamhet åt att hushållningsplanens bestämmelser i angivna hänseenden må komma till utförande genom att kostnaden för de erforderliga arbetena upptages i utgiftsstaten och bör äga frihet att vid fastställandet göra de ändringar i det ingivna statförslaget, som må finnas påkallade, varvid länsstyrelsen icke läser underlåta att, där så erfordras, inhämta yttranden av vederbörande skogstjänstemän, särskilt överjägmästaren.

§ 14. I denna paragraf, vilken motsvarar § 7 andra och tredje styckena i kommittéförslaget, hava meddelats grundläggande bestämmelser angående förvaltningen och dispositionen av avkastningen från allmänningsskog. I enlighet med förslag av domänstyrelsen hava kost-

naderna för skogens vård och förvaltning blivit något närmare specificerade än i kommitténs förslag.

I det betydelsefulla ämnet om användandet av uppstående överskottsmedel och av de fonder, som därav må bildas, hava av förut angivna skäl och i överensstämmelse med kommitténs uppfattning icke några bestämmelser ansetts böra meddelas i denna författning, som ju har avseende å själva allmanningsskogen och de frågor, som direkt sammanhånga med skogens skötsel. Bestämmelser i nyss antydda ämne, vilka påtagligen kunna vara olika för olika allmänningar, synas böra tillsviðare liksom hittills meddelas i de särskilda reglementen.

Departementschefen hemställde härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga förordning angående allmanningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län i överensstämmelse med det av honom upplästa förslaget,

och behagade Hans Maj:t Konungen på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle avlåtås till riksdagen med den lydelse, bil. till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Rune Thygesen.